

Wojciech Walczak
(Białystok)

POŁONIKA Z KOLEKCJI PAWŁA DOBRUCHOTOWA (NR 52)
Z INSTYTUTU HISTORII ROSYJSKIEJ AKADEMII NAUK
W PETERSBURGU

Wśród cennych poloników-archiwaliów dla historyków, szczególnie tych badających dzieje Kościoła, należą zbiory Kolekcji nr 52, Pawła Dobrochotowa (Доброхотов Прокопий Нилович, 1814-1901), które znajdują się w Instytucie Historii Rosyjskiej Akademii Nauk w St. Petersburgu¹.

Paweł Dobrochotow był od 1837 r. wileńskim biskupem, co z pewnością ułatwiło mu gromadzenie cennych zbiorów archiwalnych. Był również wykładowcą seminarium duchownego w Żyrowicach, gdzie gromadził zdobyte archiwalia. W 1850 r. zostaje archimandrytą brackiego monasteru Objawienia Pańskiego w Połocku, w l. 1851-1859 pełnił funkcję rektora seminarium ryskiego, później do 1866 r. był rektorem seminarium w Mohylewie².

Wśród materiałów zdobytych przez biskupa znajdują się przede wszystkim: książki i rękopisy, które podczas pełnienia różnych funkcji w Cerkwi prawosławnej, mógł sobie pozwolić na ich gromadzenie. Materiały rękopiśmienne w dużej mierze dotyczą historii Cerkwi tzw. zachodnioruskiej i sięgają okresu od XVI do XIX w. W aneksie publikuję jeden z opisów części zbioru kolekcji nr 52, w którym podaję zawartość poszczególnych

---

¹ Opis 1 został opublikowany: В. Уляновський, Колекція та архів єпископа Павла Доброхотова, Київ 1992.

² Wśród cennych materiałów kolekcji Dobrochotowa znajdują się również te dotyczące Akademii Wileńskiej gdzie był rektorem. L. Piechnik (SJ), *Dzieje Akademii Wileńskiej*, t. IV: *Odrodzenie Akademii Wileńskiej 1730-1773*, Rzym 1990.

jednostek (opis 2, karton 14). Zbiór ten został opracowany wspólnie przez kancelistów rosyjskich, a zredagowany i zmodyfikowany przez autora.

Materiały z kolekcji P. Dobrochotowa można podzielić, za przewodnikiem archiwalnym, na kilkanaście punktów³:

Akta soboru brzeskiego z lat 1591 i 1596

Ekskomunika Gedeona Bałabana; komunikaty prawosławnych duchownych o soborze 1596 r.; zbiór *O początku synodu brzeskiego w 1596 roku*; list wołyńskich szlachciców, którzy przyjęli unię, skierowany do króla (1593 r.).

Materiały, dotyczące metropolii kijowskiej w XVI-XVIII w.

Zbiory biografii metropolitów prawosławnych i unickich; gramoty królewskie (w tym pismo okrężne króla Zygmunta III z 1596 r. adresowane do prawosławnych, nawołujące do przyjęcia unii); papieskie bulle i brewe; dekrety Kongregacji ds. Propagandy Wiary; „prezenty” dla metropolii; przywileje dla episkopatu i przysięgi biskupów; papieskie indulgencje i gramoty pożegnalne metropolitów; korespondencja z kurią, dyspozycje gospodarcze; akta dotyczące cerkiewnych własności ziemskich, stosunków z władzami świeckimi oraz świeckimi właścicielami ziemskimi (największa liczba dokumentów dotyczy czasów metropolity Józefa Szumlańskiego, 2 poł. XVII w.); gramota Piotra Mohyły.

Rejestr dokumentów dotyczących unii i własności cerkwi unickiej, znajdujących się w *Metryce Wielkiego Księstwa Litewskiego* (XVII w.)

Odmowa mieszczan Pińska podporządkowania się unii z 1596 r. i skargi duchowieństwa unickiego na ich sprzeciw (XVII w.); „pisma o schizmatykach”, skargi kapłanów unickich na duchowieństwo prawosławne; protest nuncjusza papieskiego „przeciwko przywilejom prawosławnych” (1650 r.); listy cerkwi prawosławnych, zabranych przez unitów.

Liczne kopie i rejestry królewskich listów i potwierdzeń, konstytucji sejmowych, określających prawa oraz pozycję cerkwi prawosławnej. Rękopiśmienne oraz drukowane utwory polemiczne (kopie dzieł Georgija Konisskiego i jego przeciwników, w tym Antonina Mołodowskiego *Zebranie błędów kościoła rzymskiego, O prymacie papieża*).

Manifesty, reskrypty, rozporządzenia władz rosyjskich i rosyjskich władz duchowych (koniec XVIII – pierwsza połowa XIX w.)

Oficjalna korespondencja duchowieństwa unickiego z władzami (zawiera informacje o skutkach najazdu Napoleona Bonapartego, a także o pozycji cerkwi unickiej w stosunku do Francuzów).

³ Na podstawie: *Фонды и коллекции Санкт-Петербургского филиала Архива РАН*, Санкт-Петербург (bd. w.); *Русские византилисты: Материалы архивов Санкт-Петербурга*, Санкт-Петербург 2003;

Akta dotyczące działalności Kongregacji św. Trójcy, zakonu bazylianów prowincji litewskiej od momentu jej założenia (początek XVII w.)

Pisma królewskie, dokumenty kancelarii papieskiej, protokoły wszystkich prowincjonalnych i generalnych kongregacji bazylianów prowincji litewskiej; akta i dzienniki protoarchimandrytów i prowincjałów (zwłaszcza z XVIII w.).

Wizytacje, opisy archiwów monasterów, opisy ich własności

Rozkład poborów (*subsidium charitativum*) na duchowieństwo Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy monasterów łącznie z datami ich założenia, akty sądowe bazylian: dokumenty z przesłuchań, zeznania świadków w sprawach o kradzieże, rozpusty mnichów, zbiegłych mnichów, itd.

- dokumenty monasteru żyrowickiego: pisma królewskie, papieskie bulle i brewe, encykliki i inna oficjalna korespondencja; akt przekazania żyrowickiego monasteru bazylianom w 1618 r.; dziennik monasteru za okres superiorstwa Jerzego Szatowicza (lata 1772-1786); opisy, inwentaryzacje, rejestry monasteru i jego własności (lata 1731-1824), *Zbiór informacji historycznych o monasterze żyrowickim* A. Zawadzkiego (początek XVIII w.); fundusze i ofiary; uwagi o rozliczeniach gospodarczych monasteru z różnymi osobami; notatki o długach, sprzedaży; pisma i dyspozycje gospodarze poprzednich właścicieli majątku żyrowickiego (Sapiehowie, Sałtanowie, Mieleszkowie): gramoty dotyczące darowizn, sprzedaży, wymiany, podziału; instrukcje dla ekonoma; akta związane z przekazaniem Żyrowic monasterowi w 1621 r.
- materiały monasterów bazylikańskich: mińskiego, wileńskiego, torokańskiego, antopolskiego, chełmskiego, dubieńskiego, brzeskiego, drohiczyńskiego, braclawskiego, jatwoińskiego, żydyczyńskiego i innych monasterów Kongregacji św. Trójcy Zakonu Bazylianów.
- kopia komisarskiego dekretu o zabójstwie Jozafata Kuncewicza (1624 r.), pismo o kanonizacji J. Kuncewicza (1637 r.); kopie żywotów Bazylego Wielkiego, Józefa Rutskiego, zasady życia klasztornego, pouczenia, pisma teologiczne, chartularia bazylian, spisy nowicjuszy, profesorów.

Dokumenty turowsko-pińskiej, brzeskiej i innych zachodniorosyjskich eparchii

Gramoty królów i magnatów (Ostrogskich i in.); akta kurii papieskiej; pomiary ziem, wyciągi z ksiąg miejskich, rejestry duchownych, rejestry przychodów, podział ściągniętych podatków; akta obsadzenia stanowisk cerkiewnych, wizytacje biskupie, korespondencja. Fundusze, akta wymiany i inne akta biskupiej własności ziemskiej.

Akta biskupów turowsko-pińskich: Antonija Lubicz-Żółkiewskiego (XVII w.), Georgija Bułhaka, Gedeona Daszkiewicz-Horbackiego (XVIII w.), Jozafata Bułhaka (kopie-początek XIX w.) i in.

Księga przychodów i rozchodów brzeskiej eparchii unickiej (lata 1800-1841); dziennik połockiego seminarium unickiego (lata 1822-1830); korespondencja Jozafata Bułhaka z rosyjską administracją.

Skargi, wezwania do sądu, dekrety sądowe, królewskie pouczenia i inne materiały, nakreślające stosunki między majątkami cerkiewnymi i świeckimi

Swoboda pińskich biskupich mieszczan, by nie płacili oni podatków razem z królewskimi mieszczanami z XVI w.; gramota o przeniesieniu mieszczan ziem biskupich w Pińsku z prawa magdeburgskiego pod jurysdykcję biskupa (koniec XVI w.); rejestr pińskich posiadłości biskupich (1622, 1665 r.); akta sprzedaży; listy prywatne i oficjalne, zachodniorosyjskich szlachciców, których majątki przeszły do bazylianów lub stały się przedmiotem sporów z monasterami (Radziwiłłów, Zbaraskich, Mieleszków, Boguszewów, Wawrzyńców, Wojnowskich i in.); mapy i plany ich majątków;

Rodowody rodów książęcych Wielkiego Księstwa Litewskiego sporządzone w XVIII w. na podstawie kronik. Drzewa genealogiczne, herby Radziwiłłów i innych rodzin szlacheckich

Pamflety, ulotki różnej treści z okresu kryzysu Rzeczypospolitej i jej rozbiorów

Dzienniki sejmu (w tym dzienniki dwóch posiedzeń w roku 1767, przemówienia Rzewuskiego i innych posłów, deklaracja rosyjskiego posła księcia N. W. Repnina; sprzeciw Chreptowicza wobec działań Repnina); manifest konfederacji w Kownie z 1768 r.; uniwersały poborowe; wypisy z protokołów sesji ekonomicznej Komisji Edukacji Narodowej (lata 80. XVIII w.); kopie listów Repnina; informacje o składzie wojsk polskich i litewskich Rzeczypospolitej (1789 r.); kopia z XVIII w. dziennika poselstwa polskiego do Moskwy w latach 1605-1609.

Zbiory dokumentów szlachty (druga połowa XVIII w.)

Dokumenty Tadeusza Narbutta, stolnika lidzkiego. Zbiór listów do polskiego kancelisty Wielkiego Księstwa Litewskiego, mściśławskiego sędziego miejskiego Szyrina. Dokumenty dotyczące sporu między M. Daleckim a hrabią St. Manuzio o posiadłości w guberni mińskiej (lata 1795-1818); dokumenty z archiwum rodzinnego książąt Lubomirskich z XVI-XIX w. (większość z końca XVIII-XIX w.: Stanisław Lubomirski, Ksawery Lubomirski, Konstanty Lubomirski); opisy dokumentów, potwierdzających szlachectwo oraz prawo do tytułu książęcego, drzewa genealogiczne, herby Lubomirskich i spokrewnionych rodzin - Kisielów, Zgorzelskich i innych. Spory z Olizarami, Kałasontami, z m. Orsza; dokumenty związane z prowadzeniem gospodarstwa: spisy chłopów, pokwitowania, listy sprzedażowe, listy zastawne, itd. dotyczące posiadłości białoruskich; akta, dotyczące miasteczka Dubrowni (hrabstwa dubrowińskiego) z końca XVIII-początek XIX w.; pry-

watne i oficjalne akta dotyczące wsi Kobylic w powiecie orszańskim, należącego kolejno do Sapiehów, Glebowiczów, Jeżowiczów, Lubomirskich (połowa XVI - początek XIX w.).

Zbiór dokumentów drukowanych i rękopiśmiennych kopii, dotyczących historii Rosji pierwszej ćwierci XIX w.

Listy Aleksandra I, skierowanych do niego przez hrabiego F. W. Roztopczyna; dokumenty, dotyczące Towarzystwa Biblijnego (lata 1813-1818); pismo o *studze dworskim Badajewie* (człowieku, który wynalazł nowy sposób wytopu stali, lata 1810-1811); ody, kantaty na śmierć Aleksandra I, ukaz senatu o przysiędze Konstantemu, tekst przysięgi.

Materiały dotyczące historii krajów bałtyckich (XIX w.)

Wyciągi z *Metryki* twierdzy w Rydze; kopia *Informacji statystycznych dot. guberni kurlandzkiej za 1853 r.*; *Imienny spis* uczniów ryskiego seminarium duchownego w latach szkolnych 1851-1852.

Mapy i ryciny: ponad 100 rycin z publikacji z XVII-XVIII w.

Portrety działaczy politycznych i cerkiewnych, dowódców, uczonych; mapy Imperium Rosyjskiego z XVIII w. (wydane przez Molla), Cesarstwa Bizantyjskiego, krajów Europy Zachodniej - z atlasu K. Weidela; mapa Królestwa Polskiego z 1863 r.

Osobiste dokumenty urzędowe, materiały do prac naukowych P. N. Dobrochotowa (XIX w.)

Korespondencja prywatna i służbowa; materiały z jubileuszu 50 lat działalności (1887 r.).

ANEKS

OPIS 2, KARTON 14
KOLEKCJI 52 (zbiór Pawła Dobrochotowa)

Sygnatura⁴: 1/1

Data/y, miejsce: 1599 r., pierwsza środa po święcie Trzech Króli, Wilno.

Opis dokumentu: Porozumienie podpisane przez przedstawicieli najznamienitszych prawosławnych i protestanckich rodów Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego (podpisy Konstantego i Aleksandra Ostrogskich, Grzegorza Sanguszko, Adama i Michała Wiśniowieckich i in. – łącznie 168 podpisów) dla poparcia zasad konfederacji warszawskiej z 1573 r., która połączyła prawosławnych i protestantów przeciwko katolikom.

Uwagi: Kopia, przepisana i przekazana do Kolegium ds. Zagranicznych przez byłego ihumena wileńskiego Monasteru św. Ducha, hieromnicha Teofana Leontowicza 29 sierpnia 1758 r.
8 arkuszy; 2°. Arkusze zszyte. J. polski, objaśnienia w j. rosyjskim.

Sygnatura: 1/2

Data/y, miejsce: 1868 r.

Opis dokumentu: Tekst „Wiecznego pokoju”, zawartego między Rzeczpospolitą a Rosją.

Uwagi: Kopia. Przepisana przez duchownego Teofana Jaworskiego 9 stycznia 1754 r.
15 arkuszy; 2°. Arkusze zszyte. J. polski

Sygnatura: 1/3

Data/y, miejsce: 14 listopada 1705 r., Grodno.

Opis dokumentu: Uniwersał króla Augusta II broniący swobód i przywilejów mnichów klasztoru bazylianów i wszystkich unitów w Rzeczypospolitej.

Uwagi: Kopia z połowy XVIII w.
2 arkusze; 2°. J. polski

Sygnatura: . 1/4 - 1

Data/y, miejsce: 1720 r., Sankt Petersburg.

Opis dokumentu: Tekst „punktów”, wręczonych w imieniu Piotra I posłowi polskiemu, panu Chomentowskiemu, przedstawiających przypadki naruszenia warunków „Wiecznego pokoju” w kwestii swobód cerkwi prawosławnej w Rzeczypospolitej i z żądaniem powołania komisji dla wyjaśnienia wszystkich przypadków bezprawnego przekształcania prawosławnych monasterów i cerkwi w unickie.

Uwagi: Kopia z połowy XVIII w. J. polski.

⁴ Sygnatura wewnętrzna, czyli kolejne numery posegregowanych dokumentów w ramach Kolekcji P. Dobrochotowa (Nr 52), karton 14.

Sygnatura: 1/4 – 2

Data/y, miejsce: połowa XVIII w.

Opis dokumentu: Kopia w j. rosyjskim „punktów” Piotra I (patrz sygn. 1/4 – 1) w tłumaczeniu Teofana Leontowicza.

Uwagi: 12 arkuszy. 2°. Arkusze zszyte. Karty 11-12 czyste.

Sygnatura: 1/5 – 1

Data/y, miejsce: 7 maja 1722 r., Moskwa.

Opis dokumentu: List Piotra I, wysłany do króla polskiego Augusta II, o przypadkach prześladowania Cerkwi prawosławnej w Rzeczypospolitej ze strony katolików i unitów, i o konieczności wyznaczenia specjalnych komisarzy, zarówno ze strony polskiej, jak i rosyjskiej, do wyjaśnienia sprawy.

Uwagi: Kopia z połowy XVIII w. Bez pieczęci, bez podpisów. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. Ark. 4 czysty. Patrz też sygn. 1/5 – 2 i 1/5 – 3.

Sygnatura: 1/5 – 2

Data/y, miejsce: Kopia z połowy XVIII w.

Opis dokumentu: List Piotra I, wysłany do króla polskiego Augusta II, o przypadkach prześladowania cerkwi prawosławnej w Rzeczypospolitej ze strony katolików i unitów, o konieczności wyznaczenia specjalnych komisarzy, zarówno ze strony polskiej, jak i rosyjskiej, do wyjaśnienia sprawy.

Uwagi: 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. Karta 4 czysta. Na brzegu k. 1 napis: „uzupełnienie hieronicha Teofana do Nielicezritelnogo Prigotowlenia”. Patrz też sygn. 1/5 – 2.

Sygnatura: . 1/5 – 3

Data/y, miejsce: Kopia z połowy XVIII w.

Opis dokumentu: List Piotra I, wysłany do króla polskiego Augusta II, o przypadkach prześladowania cerkwi prawosławnej w Rzeczypospolitej ze strony katolików i unitów i o konieczności wyznaczenia specjalnych komisarzy, zarówno ze strony polskiej, jak i rosyjskiej, do wyjaśnienia sprawy.

Uwagi: 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. Patrz też sygn. 1/5 – 2.

Sygnatura: 1/6

Data/y, miejsce: 16 listopada 1734 r.

Opis dokumentu: Drukowany manifest imperatorowej Anny Iwanowny o zamieszkach w Rzeczypospolitej w związku ze wstąpieniem na tron Stanisława Leszczyńskiego, o Auguście III i o wprowadzeniu rosyjskich wojsk do Rzeczypospolitej dla wsparcia go, a także obietnicą wyprowadzenia ich z Polski po jej „generalnej pacyfikacji”.

Uwagi: 1 ark., 2°.

Sygnatura: 1/7 – 1

Data/y, miejsce: po 1743r., Warszawa (?)

Opis dokumentu: Wykaz prawosławnych cerkwi i monasterów w Wielkim Księstwie Litewskim przekształconych w latach 1734-1743 w unickie, a także spis przypadków samowoli i przemocy ze strony unitów w stosunku do prawosławnych.

Uwagi: 6 ark., 2°. Arkusze zszyte. Ark. 6 czysty. Bez pieczęci i podpisów. Patrz też sygn. 1/7 – 2.

Sygnatura: 1/7 – 2.

Data/y, miejsce: po 1743r., Warszawa (?)

Opis dokumentu: Wykaz prawosławnych cerkwi i monasterów w Wielkim Księstwie Litewskim, przekształconych w latach 1734-1743 w unickie, a także przypadków samowoli i przemocy ze strony unitów w stosunku do prawosławnych.

Uwagi: 6 ark., 2°. Arkusze zszyte. Bez pieczęci i podpisów.

Sygnatura: Sygn. 2/1

Data/y, miejsce: 24 maja 1746 r., Wilno

Opis dokumentu: Notatka o rozchodach wileńskiego monasteru św. Ducha.

Uwagi: 1 ark. 2°. J. polski.

Sygnatura: 2/2

Opis dokumentu (data, miejsce): Zbiór współczesnych kopii dokumentów, dotyczących sytuacji cerkwi prawosławnych w Rzeczypospolitej.

1. 13 grudnia 1750 r.

Dekret Świętobliwego Synodu, wydany po wysłuchaniu relacji rosyjskiego posła w Warszawie hr. Keyserlinga i sekretarza poselstwa Rzyzewskiego, zalecający rozwiązywanie problemów cerkwi prawosławnej w Rzeczypospolitej przede wszystkim wspólnie z miejscowymi polskimi władzami, z posłem rosyjskim przy dworze polskim, który podejmuje dalsze kroki przez Kolegium ds. Zagranicznych i Świętobliwy Synod.

K. 1 – 6.

2. 15 września 1750 r.

„Ekstrakt” z relacji hr. Keyserlinga z Warszawy o skargach biskupa białoruskiego Hieronima Wołczańskiego na prześladowania prawosławnych w Wielkim Księstwie Litewskim.

K. 6 – 7.

3. 29 września 1750 r.

„Ekstrakt” z relacji sekretarza poselstwa rosyjskiego w Warszawie Rzyzewskiego o gramocie króla, skierowanej przez niego do wileńskiego katolickiego biskupa, o tym, że wszelkie ograniczanie praw prawosławnych jest niedopuszczalne.

K. 7 – 7 v.

4. 7 października 1750 r., Warszawa.

Pismo króla do wileńskiego biskupa o tym, że ograniczanie praw prawosławnych jest niedopuszczalne. Tłumaczenie na j. rosyjski.

Ark. 7 k. – 8.

Uwagi: 8 ark., 2°.

Sygnatura: 2/3

Data/y, miejsce: 16 października 1751 r.

Opis dokumentu: Wyrok i memoriał Świętobliwego Synodu do Katarzyny II w sprawie rozpatrzenia przez niego prośby starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha o pomoc w odbudowie monasteru po pożarze w Wilnie 28 maja 1749 r.

Uwagi: Kopia. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/4

Data/y, miejsce: 1 maja 1752 r., Sankt Petersburg

Opis dokumentu: Dekret Świętobliwego Synodu przyjęty po doniesieniu starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha. Powiadomienie Kolegium ds. Zagranicznych o prześladowaniu monasterów prawosławnych w Polsce ze strony mieszczanina Damańskiego, biskupa żmudzkiego Tyszkiewicza, rady magistratu wileńskiego Mińkiewicza i Zambrożyńskiego, komisarza słuckiego księcia Hieronima Radziwiłła, by Kolegium poinformowało o tym rosyjskiego posła przy dworze polskim.

Uwagi: Kopia. 2 ark., 2°.

Sygnatura: 2/5

Data/y, miejsce: 29 sierpnia 1758 r.

Opis dokumentu: List dworzanina litewskiego, protestanta, generała-majora (podpis nieczytelny) do starszego ihumena wileńskiego Monasteru św. Ducha Teofana Leontowicza o sytuacji nie-katolików w Rzeczypospolitej.

Uwagi: Kopia przepisana przez byłego starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha Teofana Leontowicza i załączona przez niego do doniesienia do Kolegium ds. Zagranicznych 29 sierpnia 1758 r. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. J. polski.

Sygnatura: 2/6

Data/y, miejsce: 1756-1758

Opis dokumentu: Brudnopis listów byłego starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha Teofana Leontowicza do biskupów smoleńskiego i mohylewskiego (?), wyrażających jego sprzeciw wobec dekretu Świętobliwego Synodu, otrzymanego 6 lutego 1755 r. przez metropolitę kijowskiego Tymoteusza, iż niedopuszczalne jest, by przeor i bracia Monasteru św. Ducha wysyłali doniesienia bezpośrednio do Świętobliwego Synodu, z pominięciem metropolity kijowskiego, i by jeździli do Moskwy i Sankt Petersburga bez jego błogosławieństwa.

Uwagi: 12 ark., 2°. Arkusze zszyte. J. rosyjski, polski.

Sygnatura: 2/7 – 1

Data/y, miejsce: 21 czerwca 1759 r.

Opis dokumentu: Brudnopis listu hieromonacha Teofana Leontowicza do „wielebnego pana ojca starszego wileńskiego”, oskarżający go o „złodziejstwo” i „spustoszenie” wileńskiego monasteru św. Ducha i o nieskuteczne kontakty ze Świętobliwym Synodem i Kolegium ds. Zagranicznych.

Uwagi: 2 ark. 4°.

Sygnatura: 2/7 – 2

Data/y, miejsce: 21 sierpnia 1759 r., Kijów

Opis dokumentu: Dekret z konsystorza duchownego kijowskiej metropolii do byłego starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha, informujący o tym, iż Świętobliwy Synod wysłuchał informacji nowego przeora monasteru Abrahama Florińskiego o defraudacjach, które miały miejsce, gdy przeorem był Leontowicz, o tym, jak przeszkadzał on Florińskiemu w poznaniu monasteru i z żądaniem, by Leontowicz natychmiast wyjechał z Sankt Petersburga z paszportem do Kijowa w celu zbadania sprawy i by przekazał metropolicie kijowskiemu „szkatułkę z kosztownościami” i przywileje dla monasteru, zabrane przez niego z Wilna.

Uwagi: Podpisy kilku kijowskich archimandrytów. Kopia. 16 ark. 2°.

Sygnatura: 2/7 – 3

Data/y, miejsce: lata 1733-1760

Opis dokumentu: Zbiór kopii dokumentów w sprawie byłego starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha Teofana Leontowicza.

18 ark., 2°. Arkusze zszyte. K. 33 – 34 luźne, włożone przed k 32.

Uwagi: Charakter pisma Leontowicza. Kontynuacja paginacji z sygn. 2/7 – 2.

Sygnatura: 2/7 – 4

Data/y, miejsce: wrzesień 1759 r., Kijów

Opis dokumentu: Prośba hieromonacha Teofana Leontowicza do metropolity kijowskiego Arseniusza o zwolnienie go z wykładania filozofii w Akademii z powodu złego stanu zdrowia.

Uwagi: Kopia, 1 ark. 2°.

Sygnatura: 2/7 – 5

Data/y, miejsce: 29 sierpnia 1756 r., Warszawa.

Opis dokumentu: Raport byłego starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha Teofana Leontowicza do byłego kijowskiego metropolity Tymoteusza z opisem sprzeczności między prawosławnym i katolickim duchowieństwem w Wilnie, wybryków studentów Akademii Wileńskiej i o zwłokach w sądzie, rozpatrującym sprawy między katolikami a prawosławnymi.

Uwagi: Kopia, 14 ark., 2°. Arkusze zszyte. Kontynuacja paginacji z sygn. 2/7 – 4, k. 48 i 49 czyste.

Sygnatura: 2/8

Data/y, miejsce: 26 lipca 1760 r., Ryga

Opis dokumentu: Raport starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha Abrahamiusza Floryńskiego z wyjaśnieniem, iż po otrzymaniu dekretu Świętobliwego Synodu o niezwłocznym przejeździe z Rygi do Wilna w celu rozpatrzenia spraw majątkowych monasteru po pożarze, nie mógł on tego uczynić z powodu choroby, i z prośbą o zwolnienie go z obowiązków ihumena.

Uwagi: Kopia, 2 ark. 2°.

Sygnatura: 2/9

Data/y, miejsce: 8 listopada 1762 r., Moskwa

Opis dokumentu: Redakcja supliki hieromonacha kijowsko-sofijskiego monasteru katedralnego Teofana Leontowicza, przekazanej przez niego imperatorowej Katarzynie II przez Aleksieja Grigoriewicza Orłowa, z prośbą o pomoc dla cerkwi prawosławnej w Rzeczypospolitej z powodu niewypełnienia przez polskie władze swoich obowiązków, wynikających z warunków „Wiecznego pokoju”, i z powodu nietolerancji duchowieństwa katolickiego w stosunku do innych wyznań, wraz z uzupełnieniami i wykazem wszystkich załączników do supliki.

Uwagi: 18 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/10

Data/y, miejsce: 20 lipca 1761 r.

Opis dokumentu: Wniosek byłego starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha Teofana Leontowicza, przekazany przez niego do konsystorza duchownego kijowskiej metropolii, z wyjaśnieniem wszystkich skarg pod jego adresem, jakie napłynęły z Rzeczypospolitej w sprawie spustoszenia przez niego monasteru i z krytyką dekretów Kolegium ds. Zagranicznych, które pozbawiło go tytułu.

Uwagi: Brudnopis, 24 ark. 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/10 – 2

Opis dokumentu (data, miejsce):

1. 3 września 1762 r., Kijów

Raport Teofana Leontowicza do konsystorza duchownego kijowskiej metropolii o zabranych przez niego podczas wyjazdu z wileńskiego monasteru św. Ducha dokumentach, dotyczących tego i innych monasterów.

2. 13 września 1761 r., Kijów

Ponowny raport Leontowicza o zabranych dokumentach z uzupełnieniem poprzedniego spisu o „wykaz” przychodów i rozchodów monasteru za okres, gdy był on jego ihumenem.

Uwagi: 4 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/10 – 3

Data/y, miejsce: 10 września 1761 r., Kijów

Opis dokumentu: Odpowiedź Teofana Leontowicza, przekazana przez niego do konsystorza duchownego kijowskiej metropolii, na skargi pod jego adresem, które napłynęły z Polski od mińskiego ihumena Teofana Jaworskiego, oskarżającego Leontowicza o sprzyjanie w stronę cerkwi unickiej.

Uwagi: Współczesna kopia, 29 ark. 2°. Arkusze zszyte. Wg starej numeracji – brak k. 55-59; k. 61 luźna.

Sygnatura: 2/10 – 4

Data/y, miejsce: 31 maja 1761 r., Sankt Petersburg

Opis dokumentu: Dekret Świętobliwego Synodu do metropolity kijowskiego i galicyjskiego odnośnie do katastrofalnej sytuacji słuckiego monasteru prawosławnego z powodu prześladowań prawosławnych ze strony wielkiego hetmana litewskiego Michała Kazimierza i z żądaniem, by *znaleźć i przedsięwziąć właściwe środki... i poprzez to dać najsilniejszą satysfakcję i zapewnić pewne bezpieczeństwo na przyszłość.*

Uwagi: Współczesna kopia, 4 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/10 – 5

Data/y, miejsce: 15 kwietnia 1762 r., Wilno

Opis dokumentu: Odpowiedź ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha Seta Gamalii do metropolity kijowskiego Arseniusza na temat sprzedania przez Teofana Leontowicza, w czasie, gdy był on jego ihumenem, kosztowności ze skarbcza monasteru, z załączeniem rezultatów przeprowadzonych przez niego przesłuchań braci monasteru, a także przeorów monasterów mińskiego i hrozowskiego, oraz jubilera wileńskiego Jana Zitzmana.

Uwagi: Współczesna kopia, 4 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/11

Data/y, miejsce: 15 kwietnia 1762 r., Wilno

Opis dokumentu: Odpowiedź ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha Seta Gamalii do metropolity kijowskiego Arseniusza na temat sprzedania przez Teofana Leontowicza, w czasie, gdy był on jego ihumenem, kosztowności ze skarbcza monasteru, z załączeniem rezultatów przeprowadzonych przez niego przesłuchań braci monasteru, a także przeorów monasterów mińskiego i hrozowskiego, oraz jubilera wileńskiego Jana Zitzmana.

Uwagi: Współczesna kopia, 4 ark. 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/12

Data/y, miejsce: 27 lutego 1763 r., Sankt Petersburg

Opis dokumentu: Dekret Świętobliwego Synodu do biskupa białoruskiego Georgija o konieczności przedstawienia przez niego Katarzynie II „ekstraktu” o mających miejsce w Rzeczypo-

spolitej prześladowaniach prawosławnych przez unitów, w celu przyjęcia środków niezbędnych do ich ochrony.

Uwagi: Kopia. 2 ark. 2°.

Sygnatura: 2/13 – 1

Opis dokumentu (daty i miejsce): Zbiór kopii dokumentów w sprawie Teofana Leontowicza, stworzony przez niego:

1. 2 września 1762 r., Moskwa

Kopia „pierwszego donoszenia” Leontowicza do Świętobliwego Synodu z opisem historii wstąpienia przez niego na urząd starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha w 1755 r., zwolnienia go z niego w 1758 r. oraz wszczęcia przeciwko niemu śledztwa i z prośbą o wybaczenie.

2. 21 października 1762 r., Moskwa

Kopia „drugiego donoszenia” Teofana Leontowicza do Świętobliwego Synodu, powtarzającego treść pierwszego.

3. 5 października 1762 r., Moskwa

Kopia listu Teofana Leontowicza do metropolity kijowskiego Arseniusza z prośbą o rozpatrzenie jego sprawy i o wystąpienie na Synodzie w jego obronie.

Uwagi: 6 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/13 – 2

Data/y, miejsce: 2 września 1762 r.

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do Świętobliwego Synodu.

Uwagi: Kopia, 2 arkusze; 2°.

Sygnatura: 2/13 – 3

Data/y, miejsce: 2 września 1762 r.

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do Świętobliwego Synodu.

Uwagi: Kopia. 2 arkusze; 2°.

Sygnatura: 2/13 – 4

Data/y, miejsce: 2 września 1762 r.

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do Świętobliwego Synodu.

Uwagi: Kopia, 2 arkusze; 2°.

Sygnatura: 2/13 – 5)

Data/y, miejsce: 2 września 1762 r.

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do Świętobliwego Synodu.

Uwagi: Kopia, 2 arkusze; 2°.

Sygnatura: 2/13 – 6

Data/y, miejsce: 2 września 1762 r.

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do Świętobliwego Synodu.

Uwagi: Kopia, 2 arkusze; 2°.

Sygnatura: 2/14 – 1

Data/y, miejsce: 26 października 1762 r.

Opis dokumentu: List Teofana Leontowicza do hrabiego Aleksieja Piotrowicza (Orłowa ?) z prośbą o przedstawienie cesarzowej Katarzynie II „pewnych ważnych spraw”, dotyczących jego działalności w Rzeczypospolitej.

Uwagi: Kopia, 2 arkusze, ark. 2 czysty; 2°.

Sygnatura: 2/14 - 2

Data/y, miejsce: 26 października 1762 r.

Opis dokumentu: List Teofana Leontowicza do hrabiego Aleksieja Piotrowicza z prośbą o przedstawienie cesarzowej Katarzynie II „pewnych ważnych spraw”, dotyczących jego działalności w Rzeczypospolitej.

Uwagi: Współczesna kopia, 2 arkusze, ark. 2 czysty; 2°.

Sygnatura: 2/14 – 3

Data/y, miejsce: 26 października 1762 r.

Opis dokumentu: List Teofana Leontowicza do hrabiego Aleksieja Piotrowicza z prośbą o przedstawienie cesarzowej Katarzynie II „pewnych ważnych spraw”, dotyczących jego działalności w Rzeczypospolitej.

Uwagi: Kopia, 1 ark.; 2°.

Sygnatura: 2/15 – 1

Data/y, miejsce: 11 listopada 1762 r.

Opis dokumentu: Prośba Teofana Leontowicza do hrabiego Aleksieja Grigoriewicza Orłowa o przekazanie cesarzowej Katarzynie II *sprawy wielkiej wagi, dotyczącej interesów państwa*.

Uwagi: 2 ark., ark. 2 czysty; 2°.

Sygnatura: 2/15 – 2

Data/y, miejsce: 11 listopada 1762 r.

Opis dokumentu: „Rejestr” sprawy przekazanej przez Teofana Leontowicza hr. Aleksiejowi Grigoriewiczowi Orłowowi.

Uwagi: 2 ark., ark. 2 czysty; 2°.

Sygnatura: 2/15 – 3

Data/y, miejsce: 8 listopada 1762 r.

Opis dokumentu: „Opinia” papieża na temat wojny, rozpoczętej w roku 1735 między katolickimi monarchami Europy z komentarzami Teofana Leontowicza.

Uwagi: Tekst niepełny. Charakter pisma T. Leontowicza. 2 ark., ark. 2 czysty; 2°.

Sygnatura: 2/15 – 4

Data/y, miejsce: 1762 r. (?)

Opis dokumentu: Koperta z adnotacją: *Dokładna kopia sprawy przekazanej hrabiemu Orłowski. Do Najjaśniejszej ... Imperatorowej Katarzyny Aleksiejewny ... o interesie państwowym wielkiej wagi.*

Uwagi: 4°.

Sygnatura: 2/16

Data/y, miejsce: 24 listopada – 6 grudnia 1762 r., Moskwa

Opis dokumentu: Odpowiedź Teofana Leontowicza w 7 „punktach”, wysłana do Rzeczywistego Rady Stanu Iwana Porfirjewicza Jelagina, na zapytanie imperatorowej o możliwe korzyści dla Rosji w przypadku ochrony przez nią interesów prawosławnej ludności Rzeczypospolitej.

Uwagi: Kopia T. Leontowicza. 8 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/17

Data/y, miejsce: ?

Opis dokumentu: Pozdrowienie Teofana Leontowicza dla imperatorowej Katarzyny II z okazji otrzymania przez niego audiencji.

Uwagi: Kopia, 2 ark., 2°.

Sygnatura: 2/18 – 1

Data/y, miejsce: 12 lutego 1762 r.

Opis dokumentu: Uzupelnienia Teofana Leontowicza do jego raportu skierowanego do członka Świętobliwego Synodu, archimandryty monasteru nowojerozolimskiego Ambrożego z 14 sierpnia 1761 r. z wyjaśnieniem faktów w jego sprawie.

Uwagi: Kopia T. Leontowicza z poprawkami, 4 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/18 – 2

Data/y, miejsce: 12 lutego 1762 r.

Opis dokumentu: Uzupelnienia Teofana Leontowicza do jego doniesienia do członka Świętobliwego Synodu, archimandryty monasteru nowojerozolimskiego, Ambrożego z 14 sierpnia 1761 r. z wyjaśnieniem faktów w jego sprawie.

Uwagi: Kopia T. Leontowicza z poprawkami. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/18 – 3

Data/y, miejsce: 12 lutego 1762 r.

Opis dokumentu: Uzpełnienia Teofana Leontowicza jego doniesień do członka Świętobliwego Synodu, archimandryty monasteru nowojerozolimskiego Ambrożego z 14 sierpnia 1761 r. z wyjaśnieniem faktów w jego sprawie.

Uwagi: Kopia T. Leontowicza z poprawkami. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/19 – 1

Data/y, miejsce: 27 marca 1762 r., Kijów

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do metropolity kijowskiego Arseniusza z prośbą o jak najszybsze rozpatrzenie jego sprawy w Świętobliwym Synodzie i ze skargami na oszczerstwa pod jego adresem ze strony archimandryty kijowskiego monasteru św. Michała Archanioła o złotych kopułach, Modesta.

Uwagi: Kopia z podpisem T. Leontowicza, 2 ark. 2°. ark. 2 czysty. Patrz też sygn. 2/19 – 2), 3), 4), 5).

Sygnatura: 2/19 – 2

Data/y, miejsce: 27 marca 1762 r., Kijów

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do metropolity kijowskiego Arseniusza z prośbą o jak najszybsze rozpatrzenie jego sprawy w Świętobliwym Synodzie i ze skargami na oszczerstwa pod jego adresem ze strony archimandryty kijowskiego monasteru św. Michała Archanioła o złotych kopułach, Modesta.

Uwagi: Kopia z podpisem Leontowicza. 2 ark., 2°; ark. 2. czysty.

Sygnatura: 2/19 – 3

Data/y, miejsce: 27 marca 1762 r., Kijów

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do metropolity kijowskiego Arseniusza z prośbą o jak najszybsze rozpatrzenie jego sprawy w Świętobliwym Synodzie i ze skargami na oszczerstwa pod jego adresem ze strony archimandryty kijowskiego monasteru św. Michała Archanioła o złotych kopułach, Modesta.

Uwagi: Kopia z podpisem Leontowicza. 2 ark., 2°; ark. 2. czysty.

Sygnatura: 2/19 – 4

Data/y, miejsce: 27 marca 1762 r., Kijów

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do metropolity kijowskiego Arseniusza z prośbą o jak najszybsze rozpatrzenie jego sprawy w Świętobliwym Synodzie i ze skargami na oszczerstwa pod jego adresem ze strony archimandryty kijowskiego monasteru św. Michała Archanioła o złotych kopułach, Modesta. Decyzja z 28 marca 1762 r. o niezwłocznym i sprawiedliwym rozpatrzeniu sprawy T. Leontowicza w konsystorzu duchownym metropolii kijowskiej bez uczestnictwa Modesta.

Uwagi: 2 ark., 2°.

Sygnatura: 2/19 – 5

Data/y, miejsce: 27 marca 1762 r., Kijów

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do metropolity kijowskiego Arseniusza z prośbą o jak najszybsze rozpatrzenie jego sprawy w Świętobliwym Synodzie i ze skargami na oszczerstwa pod jego adresem ze strony archimandryty kijowskiego monasteru św. Michała Archanioła o złotych kopułach, Modesta. Załączono kopię listu Nikołaja Nikołajewicza (?) od Świętobliwego Synodu o możliwym szybkim pomyślnym rozstrzygnięciu sprawy T. Leontowicza.

Uwagi: Współczesna kopia, 2 ark., 2°.

Sygnatura: 2/20

Opis dokumentu (daty i miejsce): Zbiór kopii dokumentów w sprawie T. Leontowicza:

1. 6 grudnia 1762 r., Moskwa

Kopia odpowiedzi Leontowicza, wysłanej do Rady Stanu Iwana Porfirjewicza Jełagina, na zapytanie imperatorowej o możliwe korzyści dla Rosji w przypadku ochrony przez nią interesów prawosławnej ludności Rzeczypospolitej (patrz sygn. 2/16), k. 1-7.

2. 28 grudnia 1762 r., Moskwa

Kopia raportu Teofana Leontowicza do „rzeczywistego radcy tajnego” hr. Aleksieja Piotrowicza Biestuzewa-Riumina w sprawie rozpatrzenia jego sprawy w Świętobliwym Synodzie.

k. 7v. – 10.

3. 20 stycznia 1763 r., Moskwa

Kopia raportu Teofana Leontowicza do hr. Aleksieja Piotrowicza Biestuzewa-Riumina o niedbalym stosunku niektórych hierarchów prawosławnych do cerkwi.

k. 10-14.

4. 20 stycznia 1763 r., Moskwa

Kopia raportu Teofana Leontowicza do hr. Siergieja Wasilewicza w sprawie nieprzyjemności, jakie spotykają arcybiskupa Ambrożego z powodu jego wstawiennictwa za Leontowiczem do Synodu z prośbą o wypuszczenie go z Moskwy do Kijowa.

Uwagi: 14 ark., Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/21

Data/y, miejsce: 28 kwietnia 1763 r., Moskwa

Opis dokumentu: Raport Teofana Leontowicza do Świętobliwego Synodu z powodu uprzedzenia Synodu i zwłoki w rozpatrzeniu jego sprawy.

Uwagi: Współczesna kopia, 6 ark., 2°. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2-22

Data/y, miejsce: 5 i 12 lutego 1763 r.

Opis dokumentu: Listy do członka Świętobliwego Synodu metropolity rostowskiego i jarośławskiego Arseniusza.

1. 5 lutego 1763 r.

Informacja o przyjeździe z Moskwy do Perejesławia biskupa perejesławskiego Sylwestra.

k. 1.

2. 12 lutego 1763 r.

Informacja o pobycie Sylwestra w Rostowie i o tajnej instrukcji komisji ds. majątków cerkiewnych. k. 5.

Uwagi: 8 ark., 2°; Arkusze zszyte. Ark. 7 i 8 czyste. Ark. 2 i 4 to przszyte do zeszytu, zaadresowane koperty.

Sygnatura: 2/23

Data/y, miejsce: 1 czerwca 1765 r.

Opis dokumentu: Sprawozdanie Synodu przed Katarzyną II ze sprawy archimandryty uglickiego monasteru pokrowskiego, Gienadija, oskarżonego o naruszenie porządku nabożeństwa i o brak szacunku do imperatorowej (patrz też sygn. 2/24 – 5)

Uwagi: Kopia, 6 ark. Arkusze zszyte.

Sygnatura: 2/24 – 1

Data/y, miejsce: 31 sierpnia 1759 r., Kijów

Opis dokumentu: Wyjaśnienia Teofana Leontowicza w sprawie ukazu z konsystorza duchownego metropolii kijowskiej o zwolnieniu go ze stanowiska starszego ihumena wileńskiego monasteru św. Ducha.

Uwagi: 2 ark., 2°.

Sygnatura: 2/24 – 2

Data/y, miejsce: 26 czerwca 1757 r.

Opis dokumentu: „Rota” hierodiakona Gierasima Mołczanowicza, stworzona na żądanie Teofana Leontowicza, za kielich z wileńskiego monasteru św. Ducha, który został przez niego oddany do kiejdańskiej cerkwi i przepadł.

Uwagi: 1 ark. 2°.

Sygnatura: 2/24 – 3

Data/y, miejsce: Luźne notatki na arkuszach różnych formatów:

Opis dokumentu:

1. Spis adresów pięciu różnych osób w Sankt Petersburgu, Rydze i Mitawie.

2 ark., 2°.

2. Notatka pisana charakterem pisma T. Leontowicza: „Oberprokurator Świątobliwego Synodu Gwardii Imperium Rosyjskiego emerytowany major książę Aleksiej Kozłowski w randze armijskiego generał-majora.

1 ark., 4°; Przecięty na pół.

3. „Rejestr pieniędzy” ze wskazaniem oddanych sum.

1 ark., 4°.

4. Spis adresów trzech osób w Sankt Petersburgu, Rydze i Mitawie.

1 ark., 4°.

5. Notatka na pasku papieru: „Michaił Aleksandrowicz Jakowlew”.

6. Odklejona nalepka z raportu hr. von Munnicha.

Sygnatura: 2/24 – 4

Data/y, miejsce: Wyciąg z protokołu powołanej przy dworze konferencji o odsunięciu duchowych zwierzchników monasterów od zarządzania sprawami majątkowymi, *by urząd duchowny nie był obciążony opieką nad dobrami świeckimi*.

Opis dokumentu: Podpisy: hr. A. Biestuzew-Riumin, księżę N. Trubieckoj i in.

Uwagi: Kopia, 1 ark. 2°.

Sygnatura: 2/24 – 5

Data/y, miejsce: 7 listopada 1764 r.

Opis dokumentu: Fragment „sprawozdania” Świętobliwego Synodu przed Katarzyną II w sprawie niewystarczających przeprosin archimandryty uglickiego monasteru pokrowskiego Gienadija (patrz też sygn. 2/23).

Uwagi: Kopia, 2 ark. 2°.

Sygnatura: 2/25

Data/y, miejsce: ok. 1764 r.

Opis dokumentu: Zbiór wstępnych kopii dokumentów, mających związek ze sprawą Teofana Leontowicza

Zawartość:

k. 1: Wykaz znajdujących się w zeszycie kopii. K 1v.: Fragment prośby T. Leontowicza do hr. Aleksieja Piotrowicza Biestuzewa-Riumina. K. 2. Tytuł *Różne sprawy wileńskiego Monasteru św. Ducha*.

k. 2v.: czysta.

k. 3-6v.: Wykaz wkładów na wileński monaster św. Ducha od 1688 r. do 1752 r.

k. 7-7v.: Ciąg dalszy prośby T. Leontowicza do hr. A. P. Biestuzewa-Riumina.

k. 8-17: List T. Leontowicza do metropolity kijowskiego Ambrożego z 14 sierpnia 1761 r. w związku z rozpatrzeniem jego sprawy.

k. 17k.-18: List T. Leontowicza do biskupa pskowskiego Gedeona z 1 marca 1763 r.

k. 18-19: Fragmenty różnych dokumentów.

k. 19-19v.: List T. Leontowicza do rzeczywistego radcy stanu Iwana Osipowicza Pugowisznikowa z 17 sierpnia 1761 r.

k. 20-20v.: Ukaz Piotra III do Świętobliwego Synodu *o nadzorze sprawiedliwości* w Synodzie.

Uwagi: 20 ark., 2°. Arkusze zszyte w złej kolejności.

Sygnatura: 3/1

Data/y, miejsce: 18 czerwca 1576 r., Ostróg

Opis dokumentu: List księcia Konstantego Konstantynowicza Ostrońskiego do prawosławnych duchownych turowskich o ich *wielkim niedbalstwie*, pijaństwie i grubiaństwie nie tylko *w rozmowach*, ale i w cerkwiach oraz o zezwoleniu biskupom turowskiemu i pińskiemu na karanie ich za to.

Uwagi: 2 ark. 2°. k. 2 czysta. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier z herbem ks. Ostrońskich. Podpis księcia Ostrońskiego. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/2

Data/y, miejsce: 4 czerwca 1625 r., Turów

Opis dokumentu: List zaręczny namiestnika wojewodziny wileńskiej, pana Lezeńskiego do mieszczan turowskich wyznania prawosławnego, sporządzony po skardze złożonej na nich przez biskupa turowskiego Abrahamiusza i zobowiązujący ich do uczęszczania do cerkwi w niedziele i w święta.

Uwagi: Podpis Lezeńskiego. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark. 4°. j. polski.

Sygnatura: 3/3

Data/y, miejsce: 29 czerwca 1587 r., Turów

Opis dokumentu: Wyciąg z księgi spraw turowskiego zamku o procesie sądowym biskupa turowskiego Leoncjusza Pełczyńskiego przeciwko mieszczanom turowskim, którzy rozorali biskupi ogród.

Uwagi: Pieczęć koloru czarnego odcisnięta przez papier. 1 ark. 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/4

Data/y, miejsce: 21 grudnia 1582 r., Pińsk

Opis dokumentu: „Kwit” podkomorzego i poborcy powiatu pińskiego Falco Griczyna o ustanowieniu przez biskupa pińskiego i turowskiego Cyryla Terleckiego, na mocy postanowienia Rady Panów Wielkiego Księstwa Litewskiego, podatku z cerkiewnych poddanych Pińska i Turowa.

Uwagi: Podpis Falco Griczyna. Pieczęć koloru czarnego odcisnięta przez papier. 1 ark. 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/5

Data/y, miejsce: 30 listopada 1578 r., Turów

Opis dokumentu: Pismo księcia Konstantego Konstantynowicza Ostrońskiego do namiestnika turowskiego Grigorija Zore i turowskiego kancelisty Siemiona Niemyjskiego o zaprzestaniu bezprawnego polowania na bobry w majątkach biskupich we wsi Radłowicze.

Uwagi: Podpis księcia Ostrońskiego. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark. 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/6

Data/y, miejsce: 30 marca 1580 r., Dubno

Opis dokumentu: Pismo księcia Konstantego Konstantynowicza Ostrońskiego do namiestnika turowskiego Filona Raja z żądaniem zwrotu trzech koni poddanym biskupa turowskiego i pińskiego Cyryla Terleckiego, zabranych im podczas pospolitego ruszenia i żądaniem, by na przyszłość nie dopuszczać do bezprawia w stosunku do biskupich poddanych.

Uwagi: Podpis księcia Ostrońskiego. Pieczęć koloru czerwonego. 1 ark. 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/7

Data/y, miejsce: 3 listopada 1628 r.

Opis dokumentu: List wojewodziny wileńskiej, hetmanowej Wielkiego Księstwa Litewskiego, Anny Chodkiewicz z Ostrońskich o niesumienności duchownych turowskich i o obowiązku biskupa turowskiego i pińskiego, by pilnować, żeby nabożeństwo w cerkwiach było odprawiane zgodnie z kanonami *greckiej religii*, i by małe dzieci pobierały naukę na koszt duchowieństwa oraz uczyły się języka polskiego i łaciny.

Uwagi: Podpis Anny Chodkiewicz. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark. 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/8

Data/y, miejsce: 10 lipca 1628 r., Pińsk

Opis dokumentu: List duchownego ryczewskiej cerkwi św. Nikołaja, Iwana Leonowicza, zawierający przyznanie się do nieprzestrzegania przez niego zasad ojców świętych i do nieposłuszeństwa, a także obietnicę stawiania się na każdym soborze, zwoływanym przez biskupa turowskiego i pińskiego, archimandrytę koryńskiego Grigorija Michajłowicza.

Uwagi: Podpis Iwana Leonowicza, Marcina Frajewskiego i Jermołaja. Zostawiono miejsce na pieczęć, w piśmie zrobiono rozcięcie w celu przykrycia pieczęci, ale pieczęci brak. 1 ark. 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/9

Data/y, miejsce: 19 sierpnia 1585 r., Turów

Opis dokumentu: Rejestr łodzi rybackich turowskiej cerkwi soborowej, sporządzony przez zakrystianina Antonowicza w celu przekazania przez Cyryla Terleckiego katedry biskupiej nowemu biskupowi Leoncjuszowi Pełczyńskiemu i wręczeniu przez Cyryla nowemu zakrystianowi Gryckowi Zacharczyczowi w obecności turowskiego namiestnika pana Filona Raja.

Uwagi: 8 ark., 33cm x 10 cm. Arkusze zszyte. K. 7-8 czyste. k. 8v. - zapiski archiwalne, k. 5v. i 6v. notatka z podpisem Leoncjusza Pełczyńskiego o przekazaniu mu statków rybackich przez Grycka Zacharczycza zgodnie z rejestrem z 9 grudnia 1587 r. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/10 – 1

Data/y, miejsce: 8 sierpnia 1631 r., Turów

Opis dokumentu: Rejestr majątku turowskiej cerkwi zamkowej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, sporządzony przez turowskiego namiestnika Adama Kuczynę na prośbę wojewodzinę wileńską i biskupa turowskiego.

Uwagi: Podpis Adama Kuczyny. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier, na sznurku wiążącym arkusze. 4 ark. 2°. Arkusze zszyte. K. 4 czysta, na odwrocie notatki archiwalne. J. polski.

Sygnatura: 3/10 – 2

Data/y, miejsce: 4 października 1631 r., Turów

Opis dokumentu: Rejestr sporządzony przez kustosa jarosławskiego, plebana ostrońskiego Nikołaja Aleksandra Ramułta, majątku sprzedanego za jego pośrednictwem przez wojewodzinę wileńską biskupowi turowskiemu i pińskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi.

Uwagi: Podpis Nikołaja Ramułta. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier, na sznurku wiążącym arkusze. 4 ark. 2°. Arkusze zszyte. K. 4 czysta, na odwrocie notatki archiwalne. J. polski.

Sygnatura: 3/10 – 3

Data/y, miejsce: 13 października 1631 r., Nowogródek

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg nowogródzkiego zamku, wydany biskupowi turowskiemu i pińskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi, zawierający rejestr turowskiej cerkwi zamkowej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, sporządzony przez starostę turowskiego Adama Kuczynę (patrz sygn. 3/10 – 1) i przekazany w celu wciągnięcia do akt przez starszego przeora nowogrodzkiego monasteru ławryszewskiego, ojca Pawła Korsaka.

Uwagi: Ślady pieczęci koloru czerwonego. 4 ark. 2°. Arkusze zszyte. Ark. 4 czysty, na odwrocie notatki archiwalne. J. starobiałoruski, polski.

Sygnatura: 3/10 – 4

Data/y, miejsce: 13 października 1631 r., Nowogródek

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg nowogródzkiego zamku, wydany biskupowi turowskiemu i pińskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi, zawierający rejestr turowskiej cerkwi zamkowej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, sporządzony przez starostę turowskiego Adama Kuczynę i przekazany w celu wciągnięcia do akt przez starszego przeora nowogrodzkiego monasteru ławryszewskiego, ojca Pawła Korsaka.

Uwagi: 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. K. 3-4 czyste, k. 4 v. Notatki archiwalne. J. starobiałoruski, polski.

Sygnatura: 3/11

Data/y, miejsce: 1624-1632, Turów

Opis dokumentu: Rejestr gramot i przywilejów biskupstwa turowskiego (22 jednostki), sporządzony przez biskupa turowskiego Grigorija Michajłowicza, poczynając od przywilejów Wielkiego Księcia Litewskiego Witolda kończąc na przywileju z 1620 r.

Uwagi: Podpis biskupa turowskiego Grigorija Michajłowicza. 2 ark. 2°. J. starobiałoruski

Sygnatura: 3/12

Data/y, miejsce: 21 maja 1628 r.

Opis dokumentu: List Wasilija Polichnowskiego, „służebnika” kasztelana krakowskiego księcia Zbaraskiego o tym, że nie pozwolił on duchownym turowskiej cerkwi zamkowej ingerować w jej sprawy majątkowe z tego powodu, iż majątki cerkiewne należą do księcia, który otrzymał je po ślubie z Anną, księżną Ostrogską.

Uwagi: Podpis Polichnowskiego. Adnotacja księcia Zbaraskiego o tym, że otrzymał ten list oraz jego podpis. 1 ark. 8°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/13

Data/y, miejsce: pocz. XVIII w.

Opis dokumentu: Inwentarz wsi Chodzież i Choińska zabranych turowskiej cerkwi św. Nikołaja i przekazanych panu Prześciborskiemu.

Uwagi: Zły stan zachowania. 2 ark. 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/14

Data/y, miejsce: XVII w.

Opis dokumentu: Inwentarz turowskich wsi Radziłowice i Symonicze, oraz opis dworu w Olhomlu, należącego do episkopatu turowskiego.

Uwagi: 4 ark. 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/15 – 1

Data/y, miejsce: 15 lutego 1518 r., Turów

Opis dokumentu: Fundusz kniazia Fiodora Iwanowicza Jarosławicza, wydany biskupowi turowskiemu i pińskiemu Jonaszowi jako potwierdzenie przywilejów Wielkiego Księcia Witolda i króla Kazimierza dla turowskiego episkopatu na posiadłości Olhomlu, Simonowice, Radziwiłowice i Wilcze i in.

Kopia z 7 listopada 1671 r. na podstawie z oryginału, oddanego do wciągnięcia do akt przez biskupa turowskiego i pińskiego, Piotra Kurczyłowicza i wniesionego do pińskich ksiąg miejskich przez Abrahama Dostojewskiego (patrz też sygn. 3/15 - 3

Uwagi: Pieczęć koloru czerwonego. 1 ark., złożony na pół, obie części połączone pieczęcią; 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/15 – 2

Data/y, miejsce: kopia z XVII w.

Opis dokumentu: Fundusz księcia Fiodora Iwanowicza Jarosławicza, wydany biskupowi turowskiemu i pińskiemu Jonaszowi jako potwierdzenie przywilejów Wielkiego Księcia Witolda i króla Kazimierza dla turowskiego episkopatu na posiadłości Olhomlu, Simonowice, Radziwiłowice i Wilcze i in.

Kopia z 7 listopada 1671 r. spisana z oryginału, przekazanego w celu wciągnięcia do akt przez biskupa turowskiego i pińskiego, Piotra Kurcyłowicza i wniesionego do pińskich ksiąg miejskich przez Abrahama Dostojewskiego

Uwagi: 1 ark., 2°. J. starobiałoruski w transkrypcji łacińskiej (patrz sygn. 3/15 – 1 i 3/15 – 3).

Sygnatura: 3/15 – 3

Data/y, miejsce: 7 listopada 1671 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z pińskich ksiąg miejskich, zawierający „fundusz” kniazia Fiodora Jarosławicza dla biskupów turowskich (patrz sygn. 3/15 - 1), wykonany na prośbę biskupa turowskiego i pińskiego Marcina Białozora.

Uwagi: Jasna pieczęć przez papier. 2 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/15 – 4

Data/y, miejsce: 3 marca 1627 r., Warszawa

Opis dokumentu: Przywilej („list confirmacyjny”) króla Zygmunta III, wydany biskupowi turowskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi jako potwierdzenie funduszu kniazia Fiodora Jarosławicza, zatwierdzający prawa turowskich biskupów do majątków (patrz sygn. 3/15 – 1).

Uwagi: Kopia. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski w transkrypcji łacińskiej.

Sygnatura: 3/15 – 5

Data/y, miejsce: 3 marca 1627 r., Warszawa

Opis dokumentu: Przywilej („list confirmacyjny”) króla Zygmunta III, wydany biskupowi turowskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi jako potwierdzenie funduszu kniazia Fiodora Jarosławicza, zatwierdzający prawa turowskich biskupów do majątków

Uwagi: Kopia. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski w transkrypcji łacińskiej.

Sygnatura: 3/16 – 1

Data/y, miejsce: 15 października 1793 r., Wilno

Opis dokumentu: Ekstrakt potwierdzenia praw majątkowych turowskich biskupów, wpisanych w 1633 r. do ksiąg Metryki Litewskiej przez króla Władysława IV na podstawie przywileju króla Zygmunta I, wydanego na prośbę Rady Panów na sejmie grodzieńskim 9 lutego 1522 r. jako potwierdzenie „funduszu” kniazia Fiodora Jarosławicza dla biskupów turowskich z 15 lutego 1518 r. (patrz sygn. 3/15 – 1).

Uwagi: Podpis podkanclerza WKL hr. Kazimierza Konstantego Patera. Pieczęć WKL koloru czerwonego, przez papier. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. J. staroukraiński w transkrypcji łacińskiej.

Sygnatura: 3/16 – 2

Data/y, miejsce: 22 listopada 1614 r., Wilno

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg kancelarii WKL, zawierający przywilej Zygmunta I dla biskupów turowskich z 9 lutego 1522 r. (patrz sygn. 3/16 – 2), oddany do wciągnięcia do akt przez biskupa turowskiego Paisjusza.

Uwagi: Kopia. Bez podpisów, bez pieczęci. 2 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/17

Data/y, miejsce: 23 lutego 1523 r., Kraków

Opis dokumentu: List króla Zygmunta I do marszałka, starosty brzeskiego Jurija Iwanowicza Ilinicza, o tym, iż przekazanie cerkiewnego myta od turowskich biskupów mieszczanom: Isakowi i Pesachowi Jesofowiczom jest niedopuszczalne.

Uwagi: Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier, przewiązana zielonym sznurkiem. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/18

Data/y, miejsce: 10 września 1527 r., Niepołomice

Opis dokumentu: List króla Zygmunta I do księcia Jurija Semionowicza Olelkowicza o skarżce biskupa turowskiego Michała na ksiązęcego bojara Redka Bołczeńskiego, pretendującego do majątków biskupów turowskich i o niedopuszczalności takich pretensji.

Uwagi: Podpis kancelisty Gornostaja. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/19

Data/y, miejsce: . 26 kwietnia 1538 r., Kraków

Opis dokumentu: List króla Zygmunta III do kniazia Jurija Semionowicza Słuckiego w sprawie zakazu wjazdu do dobrodierewskiej włości, od dawna należącej do biskupów turowskich, wydanego przez niego władcyce Wassjanowi, oraz żądanie by nie przeszkadzać biskupom w odwiedzaniu ich posiadłości.

Uwagi: Podpis kancelisty Michała. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/20

Data/y, miejsce: 30 lutego 1539 r., Kraków

Opis dokumentu: List króla Zygmunta III do panów trockich (książąt Radziwiłłów), pana Mikołaja i pana Jana, o skarżce na nich biskupa turowskiego Wassjana na bezprawne zajmowanie przez nich wsi Wilcze, będącej własnością biskupów, z żądaniem natychmiastowego zwrotu wsi.

Uwagi: Kopia z XVIII w. (oryginał patrz sygn. 3/25). 1 ark., 2°. J. starobiałoruski w transkrypcji łacińskiej.

Sygnatura: 3/21

Data/y, miejsce: 26 czerwca 1538 r., Kraków

Opis dokumentu: List króla Zygmunta I do księżnej Aleksandry Ostrogskiej o jej niedopuszczalnej ingerencji w cerkiewne dochody.

Uwagi: Podpis kancelisty Michaiła. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/22

Data/y, miejsce: 3 lutego 1539 r., Kraków

Opis dokumentu: List króla Zygmunta I do księcia Ili Konstantynowicza Ostrogskiego o skardze na niego biskupa turowskiego Wassjana z powodu ingerencji księcia w sprawy duchowne biskupa i o niedopuszczalności takiej ingerencji pod groźbą kary w wysokości 500 kop groszy.

Uwagi: Kopia z XVII w. 1 ark. 4°. J. polski.

Sygnatura: 3/23

Data/y, miejsce: 14 listopada 1539 r., Kraków

Opis dokumentu: List króla Zygmunta I do księżnej Beaty Ostrogskiej o skardze biskupa turowskiego Wassjana na nią z powodu ingerencji księżnej w sprawy duchowe biskupa, z powodu uniemożliwienia mu odwiedzania swoich posiadłości i o niedopuszczalności takiej ingerencji pod groźbą kary w wysokości 200 kop groszy.

Uwagi: Kopia z XVII w. 1 ark. 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/24

Data/y, miejsce: 13 października 1549 r.

Opis dokumentu: List upominalny króla Zygmunta I do księżnej Aleksandry Konstantynowny Ostrogskiej o skardze na nią biskupa turowskiego Wassjana, obwiniającego ją o przywłaszczenie majątku cerkiewnego i o ingerencję w sprawy duchowne eparchii i z poleceniem, by w przyszłości nie ingerować w sprawy biskupa.

Uwagi: Zły stan zachowania, papier przetarty na zgięciach. Podpis kancelisty Artioma. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 2 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/25

Data/y, miejsce: 30 lutego 1549 r., Kraków

Opis dokumentu: List króla Zygmunta II do Mikołaja i Jana Radziwiłłów z powodu skargi na nich biskupa turowskiego Wassjana na bezprawne zajmowanie przez nich wsi Wilcze, będącej prawną własnością biskupów turowskich i z żądaniem bezzwłocznego oddania jej.

Uwagi: Zły stan zachowania. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/26

Data/y, miejsce: 13 lutego 1549 r., Warszawa

Opis dokumentu: List królowej Bony do wojewody trockiego starosty mohylewskiego księcia Janusza Jurewicza Dąbrowskiego o przekazanie Wassjanowi biskupstwa turowskiego po śmierci poprzedniego biskupa Warłaama oraz o konieczności przestrzegania wszystkich praw majątkowych biskupów turowskich do majątków, położonych w posiadłościach Dąbrowskiego.

Uwagi: Kopia z XVII w. Podpis kancelisty Jana Makowieckiego. 1 ark. 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/27

Data/y, miejsce: 13 października 1549 r.

Opis dokumentu: List upominalny króla Zygmunta I do księżnej Aleksandry Konstantynowny Ostrogskiej o skardze na nią biskupa turowskiego Wassjana, obwiniającego ją o przywłaszczenie majątku cerkiewnego i o ingerencję w sprawy duchowe eparchii z poleceniem, by w przyszłości nie ingerować w sprawy biskupa.

Uwagi: Kopia z XVII w. 1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/28

Data/y, miejsce: 29 października 1551 r., Wilno

Opis dokumentu: List zaręczny króla Zygmunta II do księżnej Aleksandry Semionowny Ostrogskiej z powodu skargi biskupa turowskiego Wassjana na to, że bezprawnie zabrała z cerkwi turowskiej starą pergaminową *Ewangelię* z utrzymanymi w niej przywilejami i funduszami wielkich kniaziów i królów dla biskupów turowskich na ich posiadłości i, nie bacząc na niejednokrotne uprzedzenia ze strony króla, nie przestaje grabić posiadłości biskupich, w związku z czym król żąda bezzwłocznego zwrotu *Ewangelii* do cerkwi i zaprzestania samowoli jej i jej poddanych w stosunku do biskupa.

Uwagi: Zły stan zachowania. Podpis kancelisty Hermogena. Pieczęć koloru czerwonego odciśnięta przez papier. 2 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/29 – 1

Data/y, miejsce: 2 listopada 1551 r., Wilno

Opis dokumentu: List króla Zygmunta II do księżnej Aleksandry Semionowny Ostrogskiej z powodu skargi biskupa turowskiego Wassjana na to, że bezprawnie zabrała ona z cerkwi turowskiej starą pergaminową *Ewangelię* z przywilejami i funduszami biskupów turowskich (patrz sygn. 3/28) i konieczności stawienia się przed sądem z tego powodu.

Uwagi: Zły stan zachowania. Podpis kancelisty Hermogena. Pieczęć koloru czerwonego odciśnięta przez papier. 2 ark., 2°. K. 2 czysta. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/29 – 2

Data/y, miejsce: 2 listopada 1551 r., Wilno

Opis dokumentu: List króla Zygmunta II do księżnej Aleksandry Semionowny Ostrogskiej z powodu skargi biskupa turowskiego Wassjana na to, że bezprawnie zabrała ona z cerkwi turow-

skiej starą pergaminową *Ewangelię* z przywilejami i funduszami biskupów turowskich (patrz sygn. 3/28) i konieczności stawienia się przed sądem z tego powodu.

Uwagi: Zły stan zachowania. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: . 3/29 – 3

Data/y, miejsce: 2 listopada 1551 r., Wilno

Opis dokumentu: List króla Zygmunta II do księżnej Aleksandry Semionowny Ostrogskiej z powodu skargi biskupa turowskiego Wassjana na to, że bezprawnie zabrała ona z cerkwi turowskiej starą pergaminową *Ewangelię* z przywilejami i funduszami biskupów turowskich (patrz sygn. 3/28) i o konieczności stawienia się przed sądem z tego powodu.

Uwagi: Kopia z XVII w. 1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/30 – 1

Data/y, miejsce: 14 maja 1552 r., Warszawa

Opis dokumentu: List królowej Bony do mieszczan, bojarów, starców, dziesiętników i wszystkich poddanych turowskiego biskupstwa, zawiadamiający o śmierci biskupa Wassjana i o tym, że nowym biskupem turowskim i pińskim został archimandryta leszczeński Makary oraz nawołujący do podporządkowania się mu.

Uwagi: Zły stan zachowania. Podpis kancelisty Jana Makowieckiego. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/30 – 2

Data/y, miejsce: 14 maja 1552 r., Warszawa

Opis dokumentu: List królowej Bony do mieszczan, bojarów, starców, dziesiętników i wszystkich poddanych turowskiego biskupstwa, zawiadamiający o śmierci biskupa Wassjana i o tym, że nowym biskupem turowskim i pińskim został archimandryta leszczeński Makary oraz nawołujący do podporządkowania się mu.

Uwagi: Kopia. 1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/31

Data/y, miejsce: 17 października 1554 r., Wilno

Opis dokumentu: List króla Zygmunta II Augusta do księcia Semiona Jurewicza Dubrowickiego o skardze na niego biskupa turowskiego i pińskiego Makarego z powodu zajęcia majątku biskupiego i cerkiewnych ludzi i posiadłości Ryczew, należącej do biskupów turowskich i o konieczności zaprowadzenia sprawiedliwości.

Uwagi: Podpis kancelisty Iwana Gornostaja. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/32

Data/y, miejsce: 15 lipca 1556 r., Wilno

Opis dokumentu: List króla Zygmunta II Augusta do ziemian Wasilija Pileckiego i Mojżesza Iwanowicza, zawiadamiający ich o skardze biskupa turowskiego Makarego na ziemian: Onufrego, Patrikeja i Iwana Kostiuszkowicza, którzy poczynili szkodę cerkiewnym poddanym z posiadłości Remlia i o tym, że biskup wybrał ich na swoich przedstawicieli w sądzie w tej sprawie.

Uwagi: Podpis kancelisty Ostafiego Marszałka. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/33

Data/y, miejsce: 5 sierpnia 1563 r., Wilno

Opis dokumentu: List króla Zygmunta II Augusta do dzierżawcy posiadłości Ryczew, kniazia Bogdana Sołomiereckiego, przedstawiający skargę biskupa turowskiego Makarego na przymusowe podporządkowanie sobie przez niego poddanych cerkiewnych razem z ich majątkami oraz zawierający żądanie podporządkowania się szlachcicowi, wysłanemu w celu wyjaśnienia sprawy.

Uwagi: Podpis kancelisty Jana Łojko (?). Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/34

Data/y, miejsce: 22 lipca 1564 r., Pińsk

Opis dokumentu: List mieszczanina turowskiego Stiepana Lutkowicza do księcia Konstantego Ostrońskiego z obietnicą uiszczenia w terminie opłaty za dzierżawę turowskiej karczmy, należącej do biskupa turowskiego Makarego.

Uwagi: Kopia z XVIII w. (oryginał patrz sygn. 3/35). 1 ark., 2°. J. staroukraiński w transkrypcji łacińskiej.

Sygnatura: 3/35

Data/y, miejsce: 22 lipca 1564 r., Pińsk

Opis dokumentu: Oryginał listu mieszczanina Stiepana Lutkowicza do księcia Konstantego Ostrońskiego

Uwagi: Ppatrz sygn. 3/34. Podpis Stiepana Lutkowicza i wójta pińskiego Andrieja Iwanowicza. Dwie pieczęcie koloru czarnego, odcisnięte przez papier. J. staroukraiński.

Sygnatura: 3/36

Data/y, miejsce: 16 października 1666 r.

Opis dokumentu: List upominalny Krystyny Anny Radziwiłłowej do turowskich duchownych „greckiej religii” o ich obowiązku podporządkowania się jedynie unickiemu biskupowi turowskiemu Marcjanowi Białozorowi i przyjmowania święcenia jedynie w pińskiej cerkwi św. Borysa i Gleba pod groźbą kary w wysokości 100 kop litewskich groszy.

Uwagi: Podpis księżnej Radziwiłłowej. Pieczęć koloru czarnego, odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/37

Data/y, miejsce: 13 stycznia 1663 r., Warszawa

Opis dokumentu: List upominalny Aleksandra Michała Lubomirskiego do duchownych turowskich, znajdujących się na terytorium jego majątków, o przekazaniu wszystkich cerkwi pod jurysdykcję biskupa turowskiego i pińskiego Marcjana Białozora i o konieczności podporządkowania się mu, pod groźbą utraty przez nich, w przypadku nieposłuszeństwa, jego patronatu i przekazania ich biskupowi.

Uwagi: Podpis hr. Aleksandra Lubomirskiego. Pieczęć koloru czerwonego, odcisnięta przez papier.

1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/38

Data/y, miejsce: 1 października 1576 r., Turów

Opis dokumentu: List biskupa turowskiego i pińskiego Cyryła Terleckiego do bojarów biskupstwa turowskiego, majątku Olhomel, zwalnający ich, z uwagi na ich ubóstwo, od konnej powinności wojskowej, a zezwalający im osiąść pod warunkiem corocznego uiszczania przez nich po dwie kopy i 30 groszy litewskich, pracy gospodarskiej razem z innymi olhomelskimi poddanymi i uczestnictwa w pospolitym ruszeniu w razie potrzeby.

Uwagi: Zły stan zachowania. Podpis Cyryła Terleckiego. Pieczęć koloru czarnego, odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/39

Data/y, miejsce: 18 maja 1580 r., Turów

Opis dokumentu: List turowskiego mieszczanina Matwieja Małafiejewicza Łapicza i Szmojła Michelewicza o warunkach wypłaty dzierżawy turowskiego myta oraz karczmy, dzierżawionych przez nich od biskupa turowskiego i pińskiego Cyryła Terleckiego.

Uwagi: Podpis Matwieja Łapicza i Szmojła Michelewicza. Dwie pieczęcie koloru czarnego, odcisnięte przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/40

Data/y, miejsce: 25 lutego 1587 r., Zwiczla

Opis dokumentu: List księcia Konstantego Konstantynowicza Ostrońskiego do starosty turowskiego Filona Raja z rozkazem dostarczania wosku świecowego oraz miodu do turowskiej cerkwi soborowej zgodnie ze zwyczajem.

Podpisy księcia K. Ostrońskiego i kancelisty (nieczytelny).

Uwagi: Pieczęć jasnego koloru, odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/41

Data/y, miejsce: 4 marca 1608 r.

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg miejskich („vidimus”) zamku turowskiego, przekazany biskupowi turowskiemu i pińskiemu ojcu Paisjuszowi w obecności woźnego powiatu pińskiego Michaiła Gorainowicza Płotnickiego, zawierający zamieszczoną tam na podstawie zgłoszenia pińskiego podsędka ziemskiego Wasyla Pełczyckiego adnotację o śmierci księcia Konstantego Konstantynowicza Ostrogskiego, która nastąpiła 23 lutego 1608 r., i o przekazaniu, na mocy prawa, pod opiekę jego brata ciotecznego, pana Krakowskiego, do momentu osiągnięcia pełnoletniości prawnych spadkobierców, wnuków księcia Konstantego, wszystkich jego posiadłości, zarówno w Koronie, jak i w Wielkim Księstwie Litewskim, w tym i majątków turowskich.

Uwagi: Podpis kancelisty miejskiego turowskiego Aleksandra Koczanowskiego. 2 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/42

Data/y, miejsce: ok. 1620 r.

Opis dokumentu: List do biskupa turowskiego od nieznanego nadawcy (księdza Mikołaja Aleksandra Ramuła?) o jego rozmowie z księżną Anną Chodkiewicz z Ostrogskich na temat posiadłości biskupów turowskich i o przeniesieniu turowskiej cerkwi soborowej z zamku na nowe miejsce.

Uwagi: Kopia bez podpisów i pieczęci. 2 ark., 2°. K. 2 czysta. J. polski.

Sygnatura: 3/43 – 1

Data/y, miejsce: 13 października 1631 r., Nowogródek

Opis dokumentu: Wyciąg z dokumentów z ksiąg miejskich zamku nowogródzkiego, wręczony biskupowi turowskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi, zawierający świadectwo („wyznanie”) królewskiego generała Aleksandra Lwowicza o przekazaniu, zgodnie z decyzją Anny Chodkiewicz, księżnej Ostrogskiej, własności biskupstwa turowskiego biskupowi turowskiemu, o naruszeniach które miały miejsce podczas tego przekazania, odbywającego się w obecności rewizora Anny Chodkiewicz, księdza Mikołaja Aleksandra Ramuła i starosty turowskiego Adama Kuczyny, o zajęciu turowskiej cerkwi zamkowej przez jezuitów, o pozwoleniu na budowę nowej cerkwi w innym miejscu.

Uwagi: Pieczęć koloru czerwonego, odcisnięta przez papier. 4 ark., 2°. K. 4 czysta. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/43 – 2

Data/y, miejsce: 13 października 1631 r., Nowogródek

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg miejskich zamku nowogródzkiego, wydany biskupowi turowskiemu i pińskiemu ojcu Grigorijowi Michajłowiczowi i zawierający jego „protestację” przeciwko księżnej Annie Chodkiewicz z Ostrogskich, wprowadzoną do ksiąg miejskich z powodu naruszeń procedury przekazania przez nią majątku cerkiewnego turowskiej cerkwi zamkowej we władanie eparchii turowskiej, odbywającego się za pośrednictwem księdza Ramuła (patrz sygn. 3/43 – 1).

Uwagi: Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier, na sznurku łączącym arkusze. 4 ark., 2°. Ark. 4 czysty. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/44

Data/y, miejsce: 29 maja 1623 r., Przemyśl

Opis dokumentu: Wyciąg z głównych ksiąg trybunalskich województwa braclawskiego o podziale, na mocy decyzji głównego trybunału lubelskiego, posiadłości książąt Ostrogskich: Konstantego i Janusza, którzy nie zostawili po sobie spadkobierców, między siostrami księżnymi Ostrogskimi, Sofią Lubomirską, Katarzyną Zamoyską i Anną Chodkiewicz.

Uwagi: Kopia bez podpisów i pieczęci. 12 ark., 2°. J. starobiałoruski, polski i łaciński.

Sygnatura: 3/45

Data/y, miejsce: 1 kwietnia 1626 r., Warszawa

Opis dokumentu: Przywilej króla Zygmunta III o ustanowieniu ojca Grigorija Michajłowicza, na wniosek metropolity kijowskiego Józefa Weliamina Rutskiego, koadiutorem chorującego biskupa turowskiego i pińskiego Paisjusza i o podarowaniu temu koadiutorowi części dochodu i posiadłości turowskiej unickiej cerkwi dmitrowskiej, należącej wcześniej do ojca Paisjusza.

Uwagi: Podpis króla Zygmunta III i referenta i kancelisty Aleksandra Jegorowicza Czesewskiego. Pieczęć koloru czerwonego między częściami zgiętego na pół dużego arkusza. K. 1: duży nierozcięty arkusz, zgięty na pół i połączony pieczęcią; 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/46 – 1

Data/y, miejsce: 5 marca 1627 r., Warszawa

Opis dokumentu: List upominalny króla Zygmunta III do księżnej Anny Chodkiewicz, z żądaniem 3000 kop groszy litewskich, zwrotu biskupowi turowskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi bezprawnie zajętych przez nią posiadłości biskupów turowskich.

Uwagi: Podpis króla Zygmunta III i kancelisty Krzysztofa Korwina Gosiewskiego. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. K. 1: złożony na pół duży arkusz, spojony pieczęcią, 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/46 – 2

Data/y, miejsce: 20 lipca 1627 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z pińskich ksiąg miejskich, wydany przez podstarościę pińskiego Nikolaja Elskiego biskupowi turowskiemu i pińskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi i zawierający „kwit” wóznego powiatu pińskiego Michaiła Lipińskiego o przekazaniu przez niego 7 lipca 1627 r. turowskiemu urzędnikowi Anny Chodkiewicz „listu upominalnego” Zygmunta III z żądaniem zwrotu biskupowi Grigorijowi Michajłowiczowi bezprawnie zajętych przez księżną posiadłości, do niego należących (patrz sygn. 3/46 – 1).

Uwagi: Podpis kancelisty. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/46 – 3

Data/y, miejsce: 9 sierpnia 1627 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg miejskich powiatu pińskiego, wydany przez sędziego miejskiego powiatu pińskiego, Piotra Dostojewskiego biskupowi turowskiemu i pińskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi o tym, że księżna Anna Chodkiewicz, pomimo przekazania jej przez dworzanię królewskiego Andrieja Terleckiego kopii „listu upominalnego” króla Zygmunta III z żądaniem przekazania bezprawnie przez nią zajętych posiadłości biskupa turowskiego (patrz sygn. 3/46 – 1), żądaniu się nie podporządkowała.

Uwagi: Podpis kancelisty. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/47

Opis dokumentu (data, miejsce):

1) „list upominalny” Zygmunta III do księżnej Anny Chodkiewicz z 5 marca 1672 r. (patrz sygn. 3/46 – 1).

2) Wyciąg z pińskich ksiąg miejskich z 20 lipca 1627 r. z kwitem woźnego pińskiego o przekazaniu przez niego królewskiego listu upominalnego urzędnikowi Anny Chodkiewicz (patrz sygn. 3/46 – 2).

Uwagi: Kopia w j. polskim dokumentów dotyczących eparchii turowskiej: 1 ark., 2°.

Sygnatura: 3/48

Opis dokumentu (data, miejsce): Dwa dokumenty o posiadłościach turowskich, na jednym arkuszu:

1) 20 marca 1627 r.

Mandat („pozew”) króla Zygmunta III przeciwko księżnej Annie Chodkiewicz do trybunału z tego powodu, iż nie chce ona zwrócić bezprawnie zajętych przez nią posiadłości biskupa turowskiego i pińskiego Grigorija Michajłowicza.

2) 7 sierpnia 1627 r.

Relacja („napis”) generała królewskiego Jakowa Ostrowskiego o tym, iż kopia królewskiego „pozwu” przeciwko księżnej Annie Chodkiewicz została przez niego zostawiona (wetknięta) we wrotach zamku turowskiego 4 sierpnia 1627 r.

Uwagi: Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. Podpis kancelisty Krzysztofa Korwina Gosiewskiego. Podpis Jakowa Ostrowskiego. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/49

Opis dokumentu (data, miejsce): Dwa dokumenty dotyczące posiadłości turowskich, na jednym arkuszu:

1) „Pozew” króla przeciwko Annie Chodkiewicz do trybunału (patrz sygn. 3/48).

Kopia w j. polskim.

2) Wyciąg z pińskich ksiąg miejskich, wydana przez pińskiego sędziego miejskiego Piotra Dostojewskiego biskupowi turowskiemu i pińskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi o dostarczeniu przez generała Jakowa Ostrowskiego kopii królewskiego „pozwu” Annie Chodkiewicz na zamek turowski (patrz sygn. 3/48).

Uwagi: Podpis pińskiego miejskiego kancelisty Jakuba Elca. Współczesna kopia w j. polskim. 2 ark., 2°. Ark. 2 czysty, przecięty na pół.

Sygnatura: 3/50

Data/y, miejsce: 29 marca 1627 r., Warszawa

Opis dokumentu: List króla Zygmunta III do szlachcica Andrieja Terleckiego z poleceniem przekazania biskupowi turowskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi jego posiadłości, bezprawnie zajętej przez księżną Annę Chodkiewicz (patrz sygn. 3/46/3).

Uwagi: Podpis podkanclerzego Wielkiego Księstwa Litewskiego Pawła Sapiehy i sekretarza Karola Biełozora. Pieczęć koloru czerwonego między dwoma połówkami dużego zagiętego arkusza. 1 ark., 2°. (duży arkusz zgięty na pół i połączony pieczęcią). J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/51

Data/y, miejsce: ok. 1627 r.

Opis dokumentu: Ceduła Jana Ruzińskiego, wręczony przez niego dworzaninowi królewskiemu Andriejowi Terleckiemu w czasie jego wizyty w Turowie, który przyjechał by przekazać posiadłości turowskie turowskiemu biskupowi Grigorijowi Michajłowiczowi, z wyrazami oburzenia z powodu żądania przez biskupa zwrotu jego posiadłości, zajętej bezprawnie przez Annę Chodkiewicz (patrz sygn. 3/51 – 1) i z żądaniem skierowanym do generała powiatu pińskiego by przekazać ten list królowi.

Uwagi: Kopia z podpisem generała powiatu pińskiego Semiona Kremieńskiego. 1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/52 – 1

Data/y, miejsce: 8 sierpnia 1627 r.

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg miejskich powiatu pińskiego z treścią listu Jana Ruzińskiego (patrz sygn. 3/51), a także świadectwa ustne generała królewskiego Jakuba Ostrowskiego i woźnego powiatu pińskiego Michaiła Lipińskiego przeciwko Annie Chodkiewicz, której ludzie traktowali go obraźliwie podczas jego pobytu w Turowie w celu przekazania posiadłości biskupowi turowskiemu i nie podporządkowali się królewskiemu dekretoowi.

Uwagi: Tekst nie ma początku. Podpisy Andrieja Terleckiego, Jakuba Ostrowskiego i Michaiła Lipińskiego. Adnotacja o wniesieniu „listu pojazdowego” Andrieja Terleckiego do ksiąg miejskich powiatu pińskiego z podpisem Piotra Dostojewskiego, pińskiego sędziego miejskiego. 2 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/52 – 2

Data/y, miejsce: 13 stycznia 1628 r., Warszawa

Opis dokumentu: Wyrok króla Zygmunta III dla księżnej Anny z Ostrogskich Chodkiewicz, z wyszczególnieniem wszystkich dokumentów potwierdzających prawo biskupów turowskich do zabranych im posiadłości, z żądaniem stawienia się przed trybunałem królewskim za niepodporządkowanie się i nieoddanie tych posiadłości biskupowi turowskiemu i pińskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi.

Uwagi: Kopia bez podpisów i bez pieczęci. 4 ark., 2°. K. 4 czysta. J. polski.

Sygnatura: 3/53–1

Data/y, miejsce: 30 stycznia 1628 r., Warszawa

Opis dokumentu: Wyrok królewskiego sądu nadwornego w sprawie księżnej Anny z Ostrogskich Chodkiewicz, wezwanej królewskim mandatem („pozwe”) przed sąd króla i Rady Panów na podstawie skargi złożonej przeciwko niej przez biskupa turowskiego i pińskiego Grigorija Michajłowicza z powodu bezprawnego zajęcia przez nią jego posiadłości, który postanowił rozpatrzyć sprawę w obecności obu stron na najbliższym walnym sejmie w czasie rozpatrywania spraw Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Uwagi: Podpis. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 4 ark., 2°. K. 4 czysta. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/53 – 2

Data/y, miejsce: 30 stycznia 1628 r., Warszawa

Opis dokumentu: Wyrok królewskiego sądu nadwornego w sprawie księżnej Anny z Ostrogskich Chodkiewicz, wezwanej królewskim mandatem („pozwe”) przed sąd króla i Rady Panów na podstawie skargi złożonej przeciwko niej przez biskupa turowskiego i pińskiego Grigorija Michajłowicza z powodu bezprawnego zajęcia przez nią jego posiadłości, który postanowił rozpatrzyć sprawę w obecności obu stron na najbliższym walnym sejmie w czasie rozpatrywania spraw Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Uwagi: Kopia w j. polskim bez podpisów i pieczęci. 4 ark., 2°. K. 4 czysta.

Sygnatura: 3/54

Data/y, miejsce: 14 stycznia 1630 r., Warszawa

Opis dokumentu: Pozew króla Zygmunta III, wzywający turowsko-pińskiego biskupa prawosławnego Abrahamiusza przed sąd królewski za to, że utrzymując na mocy kontraktu posiadłość Ozjera w powiecie pińskim, nie podporządkowuje się on jurysdykcji turowsko-pińskiego biskupa unickiego i bezprawnie pretenduje na biskupstwo, niesprawiedliwie sędzi miejscowych parafian, którym sam daje zły przykład.

Uwagi: J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/55

Data/y, miejsce: ok. 1631 r.

Opis dokumentu: „Instrukcje” do rozprawy sądowej w sprawie posiadłości turowskich, bez adresata i bez nadawcy, w których wymienia się wszystkie dokumenty świadczące o tym, że posiadłości te zgodnie z prawem należą do biskupstwa turowskiego i pińskiego, a nie do książąt Ostrogskich.

Uwagi: Bez podpisu, bez pieczęci. 4 ark., 2°. K. 4 czysta. J. polski.

Sygnatura: 3/56

Data/y, miejsce: 11 marca 1631 r., Warszawa

Opis dokumentu: List kanclerza Wielkiego Księstwa Litewskiego w sprawie sporu między władzą turowskim ojcem Grigorijem Michajłowiczem a Anną Chodkiewicz, w sprawie posiadłości biskupstwa turowskiego, z propozycją dla obu stron, by, nim rozpocznie się rozpatrywanie ich sprawy na sądzie królewskim, spotkać się w Ostrogu 31 lipca 1631 r. i rozwiązać spór polubownie, za pośrednictwem samego Albrechta Radziwiłła.

Uwagi: Podpis kanclerza. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/57 – 1

Data/y, miejsce: 31 lipca 1631 r., Ostrog

Opis dokumentu: Ugoda między księżną Anną Chodkiewicz a biskupem turowskim i pińskim ojcem Grigorijem Michajłowiczem, zawarte w obecności metropolity kijowskiego Józefa Welamina Rutskiego, kanclerza Wielkiego Księstwa Litewskiego Albrechta Radziwiłła, sufragana łuckiego Franciszka Zajerskiego, pana Abrahamiusza Lezieńskiego, kustosa jarosławskiego Nikołaja Ramułta, złożone z 11 punktów, precyzujących przynależność spornych majątków.

Uwagi: Zły stan zachowania. Pieczęcie i podpisy: Anny Chodkiewicz, Grigorija Michajłowicza, Józefa Welamina Rutskiego, Albrechta Radziwiłła, Abrahamiusza Lezieńskiego, Franciszka Zajerskiego, Nikołaja Ramułta. 2 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/57 – 2

Data/y, miejsce: 18 marca 1633 r., Kraków

Opis dokumentu: List króla Władysława IV zawiadamiający o wydanym „ekstrakcie” z ksiąg kancelarii Wielkiego Księstwa Litewskiego, by wprowadzić go do ksiąg miejskich powiatu pińskiego. Zawierał on list Zygmunta III o tym, że Anna Chodkiewicz i ojciec Grigorij Michajłowicz sporządzili 1 sierpnia 1631 r. list do króla z porozumieniem, które zawarli 31 lipca 1631 r. (patrz sygn. 3/57 – 1).

Uwagi: Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. J. starobiałoruski, polski.

Sygnatura: 3/57 – 3

Data/y, miejsce: 31 lipca 1631 r., Ostróg

Opis dokumentu: Niepełna kopia (bez początku) „listu ugodowego” między Anną Chodkiewicz a ojcem Grigorijem Michajłowiczem (patrz sygn. 3/57 -1).

Uwagi: Podpis pińskiego kancelisty miejskiego. Pieczęć żółtego koloru odcisnięta przez papier. 2 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/57 – 4

Data/y, miejsce: 20 lipca 1754 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg ziemskich powiatu pińskiego, zawierający treść ugody między Anną Chodkiewicz a ojcem Grigorijem Michajłowiczem (patrz sygn. 3/57 -1), przekazany celem wciągnięcia do akt przez komornika powiatu pińskiego Jana Płotnickiego i wciągnięty do akt przez sędziego Leopolda Orzeszko i podśędka Samuela Orda.

Uwagi: Podpisy Leopolda Orzeszko i Samuela Orda. Dwie jasne pieczęcie odcisnięte przez papier. 6 ark., 2°. J. polski i łaciński.

Sygnatura: 3/57 – 5

Data/y, miejsce: poł. XVIII w.

Opis dokumentu: Kopia wyciągu z ksiąg ziemskich powiatu pińskiego, zawierającego treść „ugody” między Anną Chodkiewicz a ojcem Grigorijem Michajłowiczem (patrz sygn. 3/57 – 1).

Uwagi: Bez podpisów, bez pieczęci. 6 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/58 – 1

Data/y, miejsce: 6 października 1631 r., Turów

Opis dokumentu: Akt przekazania eparchii turowskiej biskupowi turowsko-pińskiemu Grigorijowi Michajłowiczowi, dokonanego przez kustosa jarosławskiego księdza Nikołaja Aleksandra Ramułta zgodnie z „ugodą” między Anną Chodkiewicz a ojcem Grigorijem Michajłowiczem (patrz sygn. 3/57 – 1), zawierający inwentarz wszystkich posiadłości przechodzących w posiadanie eparchii turowskiej.

Uwagi: Podpis ojca Grigorija, Aleksandra Ramułta i in. Trzy pieczęcie koloru czerwonego odcisnięte przez papier. 4 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/58 – 2

Data/y, miejsce: 7 listopada 1671 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg miejskich zamku pińskiego, zawierający inwentarz posiadłości, przechodzących w posiadanie eparchii turowskiej (patrz sygn. 3/58 -1), przekazany celem wciągnięcia do akt przez protopopa pińskiego ojca Piotra Kurcyłowicza i wpisany do akt przez podstarościego pińskiego Aleksandra Puskowskiego.

Uwagi: 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. J. starobiałoruski, polski.

Sygnatura: 3/58-3

Data/y, miejsce: 7 listopada 1671 r., Pińsk

Opis dokumentu: Kopia wyciągu z ksiąg miejskich zamku pińskiego z inwentarzem posiadłości, przechodzących w posiadanie eparchii turowskiej (patrz sygn. 3/58 -2).

Uwagi: Bez pieczęci. 4 ark., 2°. J. starobiałoruski w transkrypcji łacińskiej.

Sygnatura: 3/59

Data/y, miejsce: 17 kwietnia 1633 r., Pińsk

Opis dokumentu: Akt przekazania posiadłości eparchii turowskiej następcy zmarłego biskupa turowskiego i pińskiego ojca Grigorija Michajłowicza nowemu biskupowi ojcu Rafałowi Korsakowi, dokonanej przez kustosa jarosławskiego Nikołaja Aleksandra Ramuła.

Uwagi: Brudnopis. Bez podpisów i pieczęci. 2 ark., 2°.

Sygnatura: 3/60

Data/y, miejsce: 1663 r, Turów

Opis dokumentu: Ceduła starosty zamku turowskiego Adama Kuczyny do biskupa turowskiego i pińskiego ojca Rafała Korsaka z odmową wpuszczenia go do posiadłości turowskiego biskupstwa pod pretekstem, iż posiadłości te należały do ojca Grigorija Michajłowicza, poprzednika ojca Korsaka, tylko za jego życia, i są własnością księżnej Anny Ostrogskiej Chodkiewicz, a bez jej pisemnego pozwolenia ojciec Korsak do posiadłości wpuszczony nie zostanie.

Uwagi: Bez podpisów, bez pieczęci. 1 ark. 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/61

Data/y, miejsce: 13 kwietnia 1633 r., Turów

Opis dokumentu: Akt przekazania biskupstwa turowskiego ojcu Rafałowi Korsakowi przez namiestnika turowskiego Adama Kuczynę, ograniczający się do przekazania jedynie duchownych, a nie majątków ziemskich.

Uwagi: Podpis Adama Kuczyny. Pieczęć koloru czerwonego, odcisnięta przez papier. 2 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/62

Opis dokumentu (miejsce i data): Dokumenty dotyczące posiadłości turowskich:

1) 13 lutego 1633 r., Kraków

Pismo księżnej Anny Ostrogskiej Chodkiewicz do biskupa turowskiego Rafała Korsaka, pozwalająca przekazać mu posiadłości turowskiej eparchii.

Nie ma zakończenia (list uszkodzony na końcu).

2) Kopia listu.

3) Kopia funduszu turowskiego (patrz sygn. 3/15 -1).

4) Kopia ostrogskiej „ugody” (patrz sygn. 3/57 -1).

Uwagi: Bez podpisów, bez pieczęci. 4 ark., 2°. J. starobiałoruski, polski.

Sygnatura: 3/63

Data/y, miejsce: 18 kwietnia 1633 r., Turów

Opis dokumentu: Listy ojca Rafała Korsaka, biskupa turowskiego i pińskiego:

1) do księżnej Anny Ostrogskiej Chodkiewicz o warunkach przekazania mu majątków eparchii turowskiej z prośbą, by przekazać mu także posiadłości ziemskie, a nie tylko duchownych i cerkwie.

2) do rektora pińskiego kolegium jezuickiego ojca Bożka o jurysdykcji turowskich biskupów unickich.

Uwagi: nr 1) j. polski, nr 2) j. łaciński. Kopie. 2 ark., 2°.

Sygnatura: 3/64 – 1

Data/y, miejsce: 23 kwietnia 1633 r., Turów

Opis dokumentu: Wyciąg („vidimus”) z ksiąg miejskich zamku pińskiego, wydany „stronie potrzebującej” i zawierający „kwit intromisyjny” generałów królewskich Iwana Kaczanowskiego i Michała Gołpeńskiego o przekazaniu eparchii turowskiej ojcu Korsakowi, które odbyło się w obecności namiestnika turowskiego Adama Kuczyny z powodu nieobecności specjalnego posłańca Anny Chodkiewicz i zgodnie z inwentarzem, sporządzonym przez księdza Ramulta, który, według ojca Korsaka, bardziej odpowiada rzeczywistości.

Uwagi: Podpis miejskiego kancelisty pińskiego. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/64 – 2

Data/y, miejsce: 23 kwietnia 1633 r., Turów

Opis dokumentu: Wyciąg („vidimus”) z ksiąg miejskich zamku pińskiego, wydany Rafałowi Korsakowi i zawierający „kwit intromisyjny” generałów królewskich Iwana Kaczanowskiego i Michała Gołpeńskiego o przekazaniu eparchii turowskiej ojcu Korsakowi, które odbyło się w obecności namiestnika turowskiego Adama Kuczyny z powodu nieobecności specjalnego posłańca Anny Chodkiewicz i zgodnie z inwentarzem, sporządzonym przez księdza Ramulta, a nie z inwentarzem, sporządzonym podczas „ugody ostrogskiej” i wprowadzonym do intercyzy Anny Chodkiewicz, który, według ojca Korsaka, bardziej odpowiada rzeczywistości.

Uwagi: Podpis miejskiego kancelisty pińskiego. Pieczęć koloru czerwonego odcisnięta przez papier. 4 ark., 2°.

Sygnatura: 3/64 – 3

Data/y, miejsce: 23 kwietnia 1633 r., Turów

Opis dokumentu: Wyciąg („vidimus”) z ksiąg miejskich zamku pińskiego zawierający „kwit intromisyjny” generałów królewskich Iwana Kaczanowskiego i Michała Gołpeńskiego o przekazaniu eparchii turowskiej ojcu Korsakowi, które odbyło się w obecności namiestnika turowskiego Adama Kuczyny z powodu nieobecności specjalnego posłańca Anny Chodkiewicz i zgodnie z inwentarzem, sporządzonym przez księdza Ramulta, a nie z inwentarzem, sporządzonym podczas

„ugody ostrogskiej” i wprowadzonym do intercyzy Anny Chodkiewicz, który, według ojca Korsaka, bardziej odpowiada rzeczywistości.

Uwagi: Bez pieczęci, bez podpisu. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski w transkrypcji łacińskiej.

Sygnatura: 3/65

Data/y, miejsce: 27 kwietnia 1635 r., Turów

Opis dokumentu: Inwentarz majątku turowskiej cerkwi katedralnej św. Borysa i Gleba.

Uwagi: Podpis namiestnika biskupstwa turowskiego Neofita Frika. 1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/66

Data/y, miejsce: 27 kwietnia 1639 r., Ostróg

Opis dokumentu: List księżnej Anny Ostrogskiej Chodkiewicz do biskupa turowskiego i pińskiego Rafała Korsaka o jej stosunkach z duchownymi biskupstwa turowskiego.

Uwagi: Zły stan zachowania. Kopia. Bez podpisu, bez pieczęci. 1 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/67

Data/y, miejsce: 2 sierpnia 1671 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg duchownych pińskiej kapituły, zawierający dekret biskupa turowskiego i pińskiego Marcjana Białozora w sprawie bezprawnego zajęcia przez prezbitera nobelskiej cerkwi Zbawiciela Filona Cyryłowicza działki ziemskiej swojego ojca, Cyryła Kondratowicza, mieszkającego z drugim synem, Iwanem Cyryłowiczem, nakazujący zwrot zajętego majątku.

Uwagi: Bez podpisów, bez pieczęci. 2 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/68–1

Data/y, miejsce: 18 maja 1645 r., Pińsk

Opis dokumentu: Dekret pińskiego sądu kapturowego nakazujący turowskim właścicielom zwrócić biskupowi turowskiemu i pińskiemu Marcjanowi Białozorowi wszystkie cerkwie w m. Turowie i we wsiach, razem z dawnymi posiadłościami biskupstwa turowskiego.

Uwagi: Podpis kancelisty. Jasna pieczęć, odcisnięta przez papier. 4 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/68–2

Data/y, miejsce: 18 maja 1675 r., Pińsk

Opis dokumentu: Orzeczenie sądu kapturowego powiatu pińskiego w sprawie biskupa turowskiego i pińskiego Marcjana Białozora przeciwko wojewodzie krakowskiemu Aleksandrowi Lubomirskiemu, marszałkowej koronnej, pani Lubomirskiej i wojewodzie sieradzkiemu, panu Potockiemu, którzy, pomimo wielokrotnych dekretów, nie stawili się w sądzie, a ich starostowie na jarmarku w dzień św. Piotra nie pozwolili sługom biskupim zebrać trzecią część myta z kupców, jak przewidują warunki „ugody ostrogskiej”, za co sąd skazuje ich na zapłacenie biskupowi turowskiemu i pińskiemu kwoty 1509 złotych.

Uwagi: Podpis kancelisty. Jasna pieczęć odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/68 – 3

Data/y, miejsce: 4 sierpnia 1674 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z pińskich ksiąg miejskich, sporządzony przez podstarościego pińskiego Aleksandra Buszkowskiego i zawierający „proces”, wytoczony przez biskupa turowskiego i pińskiego Marcjana Białozora starostom pińskim: panu Orzechowskiemu ze strony wojewody krakowskiego pana Lubomirskiego, panu Korzanowskiemu ze strony marszałkowej koronnej pani Lubomirskiej, panu Kosińskiemu ze strony wojewody sieradzkiego pana Potockiego, za to, że 1 sierpnia 1674 r. nie wpuścili oni do Turowa biskupa Białozora i jego kapłana Mojżesza Zubowicza, którzy przyjechali w celu kontroli cerkwi, znajdujących się w jurysdykcji biskupa.

Uwagi: Podpis podstarościego. Pieczęć odcisnięta przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski, polski.

Sygnatura: 3/69–1

Data/y, miejsce: 30 sierpnia 1674 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg kapturowych powiatu pińskiego, zawierający dekret pińskiego sądu kapturowego, który osądził panów turowskich (patrz sygn. 3/68 – 3), którzy naruszyli warunki „ugody ostrogskiej” i nie wpuścili biskupa turowskiego i pińskiego Marcjana Białozora na wizytację swoich cerkwi turowskich i który skazał ich na zapłatę biskupowi 1009 złotych i 15 groszy.

Uwagi: Podpis podkomorzego pińskiego i marszałka sądów kapturowych Andrieja Pietkowicza, kancelisty Grigorija Kazimira Szmura. Jasna pieczęć, odcisnięta przez papier. 4 ark., 2°. Arkusze zszyte.

J. starobiałoruski. Patrz też sygn. 3/71 – 1.

Sygnatura: 3/69–2

Data/y, miejsce: 30 sierpnia 1674 r., Pińsk

Opis dokumentu: Dekret pińskiego sądu kapturowego, skazujących starostów turowskich Jana Oszczepowskiego, Jana Kosińskiego i Jana Korzanowskiego na zapłatę biskupowi pińskiemu i turowskiemu Marcjanowi Białozorowi kwoty 505 polskich złotych za uniemożliwienie mu wizytacji cerkwi turowskich, znajdujących się w jego jurysdykcji.

Uwagi: Podpisy. Jasne pieczęcie, odcisnięte przez papier. 1 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/70–1

Data/y, miejsce: 24 września 1674 r., Pińsk

Opis dokumentu: List sędziego kapturowego powiatu pińskiego Eliasza Kazimira Zardeczkiego w sprawie pińskich starostów, którzy uniemożliwili biskupowi pińskiemu i turowskiemu Marcjanowi Białozorowi wizytację cerkwi turowskich (patrz sygn. 3/69 - 2) i którzy zostali skazani na zapłatę biskupowi kwoty 505 złotych, ale pieniędzy nie zapłacili ani nie zjawili się przed

sądem, a pińskiego protopopa Piotra Kurcyłowicza, wysłanego przez biskupa w celu „podania” pińskich cerkwi, nie wpuścili do Turowa, za co ponownie wzywa się ich przed sąd kapturowy listopadowej kadencji.

Uwagi: Podpis Eliasza Zardeckiego. Brak pieczęci, pomimo rozcięcia w arkuszu. 2 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/70–2

Data/y, miejsce: 9 listopada 1674 r., Turów

Opis dokumentu: Ceduła starostów turowskich Jana Oszczepowskiego, Jana Korzanowskiego i Jana Kosińskiego do protopopa pińskiego Piotra Kurcyłowicza o bezzasadności pretensji biskupa pińskiego i turowskiego Marcjana Białozora oraz jego skarg na uniemożliwienie mu wizytacji cerkwi turowskich, gdyż cerkwie te są prawosławne, a konstytucja sejmowa z 1609 r. zabrania hierarchom unickim ingerencji w sprawy prawosławnego duchowieństwa.

Uwagi: Podpisy starostów. Jasna pieczęć odcisnięta przez papier. 2 ark., 2°. J. polski.

Sygnatura: 3/71–1

Data/y, miejsce: 18 maja 1675 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg kapturowych powiatu pińskiego, zawierający dekret pińskiego sądu kapturowego, skazujący panów turowskich za niewpuszczenie biskupa turowskiego i pińskiego na wizytację cerkwi (treść ta sama, co w sygn. 3/69 – 1).

Uwagi: Podpisy sędziów. Jasna pieczęć, odcisnięta przez papier. 4 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/71–2

Data/y, miejsce: 15 października 1675 r., Pińsk

Opis dokumentu: Wyciąg z ksiąg kapturowych powiatu pińskiego w sprawie niewpuszczenie przez panów turowskich biskupa turowskiego i pińskiego Marcjana Białozora na wizytację cerkwi turowskiego biskupstwa (patrz sygn. 3/71 – 1), zawierający dekret sądu kapturowego o niepodporządkowaniu się właścicieli turowskich dekretowi z 18 maja 1657 r. i o skazaniu ich na zapłacenie biskupowi Białozorowi kwoty w wysokości 6043 polskich złotych w ramach odszkodowania.

Uwagi: Podpisy sędziów. Jasna pieczęć, odcisnięta przez papier. 2 ark., 2°. J. starobiałoruski.

Sygnatura: 3/72

Data/y, miejsce: 8 listopada 1678 r., Nowogródek

Opis dokumentu: Wyciąg z głównych ksiąg trybunalskich, zawierający dekret (orzeczenie) Trybunału Głównego województwa nowogródzkiego w sprawie między Barbarą Lubomirską-Szczekarewicz a biskupem turowskim i pińskim Marcjanem Białozorem

Wojciech Walczak

POLONICA FROM THE COLLECTION OF PAUL DOBROCHOTOW
(NO. 52) OF THE HISTORY INSTITUTE OF THE RUSSIAN
ACADEMY OF SCIENCES IN ST. PETERSBURG

SUMMARY

Among the valuable Polonica-archives for historians, especially for those who study the history of the Church, are the contents of Collection No. 52, that of Paul Dobrochotow (Доброхотов Прокопий Нилович, 1814-1901), which can be found at the History Institute of the Russian Academy of Sciences in St. Petersburg. The author of this article presents the contents of this collection and includes the inventory from description no.2, box no. 14 of the Dobrochotow collection, which is very important for historians of the Church.

Translated by Lech Czerski & Sheila Callahan

